

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Osavuosisikatsaus 3/2024

Aluehallitus 30.10.2024

Sisällysluettelo

1	Hyvinvointialuejohtajan katsaus.....	3
2	Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	4
2.1	Ministeriöiden toimenpidesuosituks ¹ ja niiden toteutuminen.....	4
2.2	Strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen	7
3	Talousarvion toteutuminen	9
3.1	Käyttötalous	9
3.2	Talousarvion toteutumiseen liittyvät riskit.....	11
3.3	Investoinnit.....	12
3.4	Rahoitus	14
3.5	Henkilöstö	15
3.6	Riskien hallinta	17
3.7	Laatu ja omavalvontaohjelma	18
4	Strateginen uudistusohjelma.....	18
4.1	Talouden tavoiteohjelma	18
4.1.1	Digiohjelma	19
4.1.2	Henkilöstöohjelma	20
4.1.3	Palvelutuotannon kehittämisohjelma.....	21
4.1.4	Sidosryhmä- ja viestintäohjelma.....	22
4.1.5	Sopeuttamisohjelma	23
4.1.6	Vaikuttavuusohjelma	24
4.2	Lakisääteisyden turvaaminen	25
4.2.1	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	25
4.2.2	Ikääntyneiden palvelut	26
4.2.3	Perhe- ja sosiaalipalvelut	27
4.2.4	Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut	28
4.2.5	Konsernipalvelut	29
5	Hyvinvointialuekonsernin tilannekatsaus	30
6	Toimialueiden talousarvion toteutuminen.....	30
6.1	Hallintopalvelut	31
6.2	Konsernipalvelut.....	32

6.3	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	33
6.4	Ikäntyneiden palvelut	34
6.5	Perhe- ja sosiaalipalvelut	36
6.6	Ympäristöterveydenhuolto	37
6.7	Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut.....	38
7	Tuloslaskelma.....	40

1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät ja laadukkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi hyvinvointialueiden on katettava taseeseen kertyneet alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä. Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin liittyvä siirtymätasaus leikkaa tarveperusteista rahoitustamme yli 60 milj. euroa vuonna 2024. Lähtökohtaisesti riittämättömän valtionrahoituksen ja henkilöstön saatavuuteen liittyvien haasteiden seurauksena alueellamme on ja tulee jatkossakin olemaan huomattavia vaikeuksia vastata väestön kasvavaan palvelutarpeeseen.

Vuoden 2024 talousarviossa varattiin 15 milj. euron lisäpanostus lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Palvelutuotannon toimialueilla tämä näkyy asiakastytyvyytenä ja parempana hoitoon/palveluihin pääsynä. Osa lisäpanostuksesta kohdennettiin henkilöstön saatavuuden ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Tämä näkyy onnistuneina rekrytoineina, henkilöstötytyvyytenä sekä sairauspoissaolojen ja henkilöstön lähtövaihtuvuuden vähenemisenä edellisvuoteen verrattuna.

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyvällä strategisella uudistusohjelmalla tavoitellaan 10 milj. euron säästöjä toimintamenoihin. Uudistusohjelman täysimääräinen toteutuminen näyttää epävarmalta mm. palveluverkon toimeenpanon lykkääntymisen vuoksi. Huhtikuussa käynnistyneiden säästötalkoiden avulla on saavutettu noin 5 milj. euron säästöt pääasiassa lomapalkkavelkaa pienentämällä. Huolestuttavinta on, että hyvinvointialueen käyttömenojen kasvu on noin 8 %:n tasolla. Talousarvioon verrattuna toimintakulut ovat ylittymässä 33 milj. euroa, johtuen pääasiassa lisääntyneistä palvelujen ostoista.

Hyvinvointialueen johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen uudistamisessa on edetty aluevaltuuston päätösten ja aluehallituksen linjausten mukaisesti. Kuluvan vuoden aikana on päätetty useista organisaatorakenteen muutoksista, joiden seurauksena johtajien ja päälliköiden työtehtäviä on jätetty täyttämättä ja vastuualueita järjestelty uudelleen. Tavoitteena on ollut organisatoristen raja-aitojen madaltaminen, johtamisen tehostaminen ja tiedonkulun parantaminen. Johtamisjärjestelmän uudistamisella varmistetaan johtajien sitoutuminen ja henkilöstön osallistaminen muutokseen.

Toiminnan ja talouden toteutumista, strategisia mittareita sekä strategisen uudistusohjelman etenemistä käsitellään kuukausittain johtoryhmässä ja aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuosikatsaus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan. Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.

Kirsi Leivonen

hyvinvointialuejohtaja

2 Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Valtioneuvosto on vahvistanut tammikuussa 2024 kansalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategia ovat linjassa kansallisten tavoitteiden kanssa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvä strateginen uudistusohjelma, joka toimii aluevaltuuston hyväksymien strategioiden jalkauttamisen tukena ja operatiivisen johtamisen työkaluna. Uudistusohjelmassa tullaan ottamaan huomioon ministeriöiltä saadut toimipidesuosituksot.

2.1 MINISTERIÖIDEN TOIMENPIDESUOSITUKSET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat ministeriöt voivat antaa hyvinvointialueille toimenpidesuosituksia lakisääteisten vuosineuvottelujen yhteydessä. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisessä vuosineuvottelussa marraskuussa 2023 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle annettiin seuraavat toimenpidesuosituksot:

Valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön toimenpidesuosituksot:

1. *Alueen on määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palvelujen uudistamista sekä talouden tasapainottamista.*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvä strateginen uudistusohjelma, joka toimii aluevaltuuston hyväksymien strategioiden jalkauttamisen tukena ja operatiivisen johtamisen työkaluna. Uudistusohjelman toteuttamisen yhteydessä huomioidaan ministeriöiltä saadut toimenpidesuosituksot.

Uudistusohjelman toteuttamisessa on ollut haasteita varsinkin palvelustrategian valmistelun viivästymisen takia. Uudistusohjelman talousvaikutuksien arvioidaan toteutuvan noin 70 prosenttisesti.

2. *Alueen on edelleen kehitettävä tarkoituksenmukaista palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palvelujen käyttöä.*

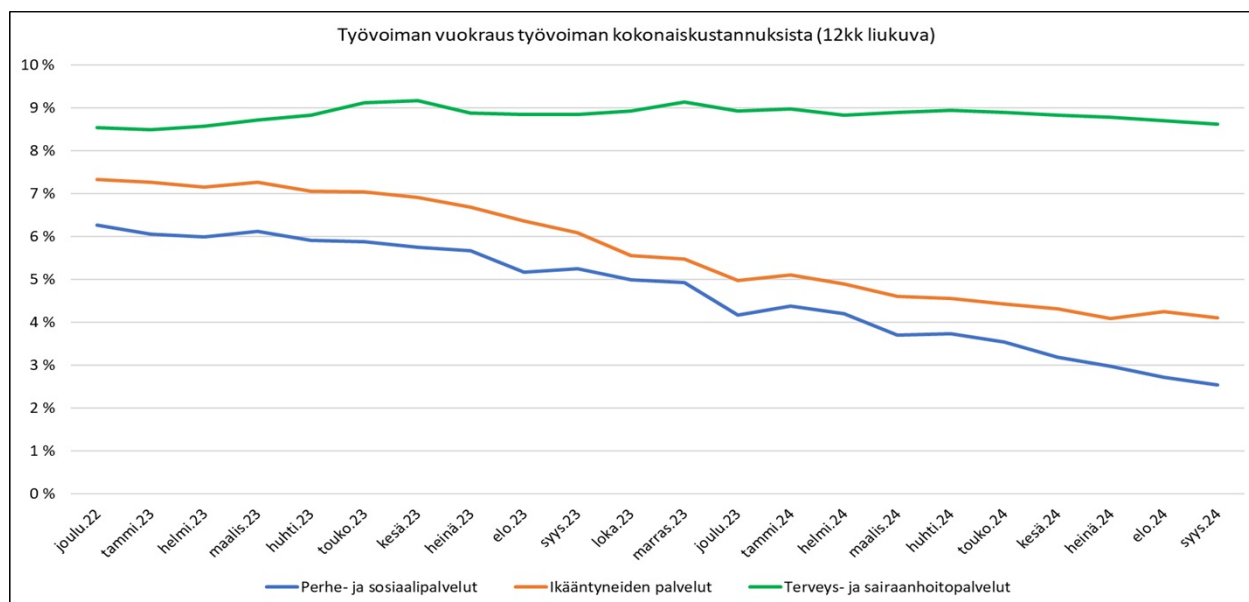
Aluevaltuusto hyväksyi 9.10.2024 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian ja -verkkosuunnitelman. Strategian mukaan kaikissa maakunnan kunnissa säilyy yksi sote-keskus tai -asema. Entisten pitäjien alueella palvelujen saavutettavuutta varmistetaan sote-palvelupisteiden avulla. Palvelustrategian toimeenpano on parhaillaan valmistelussa ja sen runkona toimii kahdeksan alueellista

sote-palvelujen järjestämissuunnitelmaa. Päätöksenteon viivästymisen vuoksi talouden tasapainottamisen kannalta välttämättömien rakenteellisten ja toiminnallisten uudistusten toteutukseen ja niihin liittyviin henkilötövuosien vähentämiseen päästään aikaisintaan vuoden 2025 alussa.

Digipalvelut ovat ensisijainen asiointikanava suurelle osalle asiakkaista ja sähköinen asiointi soveltuu moniin perustason sotepalveluihin. Huhtikuussa 2024 käyttöön otettu digitaalinen palvelualusta ja digisotakeskus palvelevat koko maakunnan väestöä asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on, että lähivuosina sosiaali- ja terveyspalvelujen käyntimääristä 30 % voidaan toteuttaa digitaalisten kanavien kautta. Lokakuussa digitaalisen palvelualustan käyttäjäksi on rekisteröitynyt 15 500 asiakasta.

3. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.

Hyvinvointialueen tavoitteena on vähentää vuokratyövoiman käyttöä rekrytoimalla vakituista henkilöstöä ja kasvattamalla omaa varahenkilöstöpoolia. Kokonaisuutena työvoiman vuokraus ja lääkäripalvelujen ostot ovat laskeneet hieman edellisvuoteen verrattuna. Ikääntyneiden palveluissa vuokratyövoiman (Tempore) käyttö on vähentynyt noin miljoona euroa edellisvuoteen verrattuna. Terveys- ja sairaanhoitopalveluissa lääkäripalvelujen ostoihin ennustetaan kuluvan yhteensä noin 17 milj. euroa, kasvua edellisvuoteen on reilu miljoona euroa. Vastaavasti perusterveydenhuollon etälääkäratoiminnan kustannuksia on kyetty vähentämään vajaalla miljoonalla eurolla. Perhe- ja sosiaalipalveluissa vuokratyövoiman käytön ja ulkopuolisen työvoiman ostojen kustannusten ennustetaan olevan 1,8 milj. euroa.

Kaavio 1. Työvoiman vuokraus työvoiman kokonaiskustannuksista

4. *Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.*

Aluevaltuusto hyväksyi Itä-Suomen alueen YTA-sopimuksen 9.10.2024 kokouksessaan. Tavoitteena on, että hyvinvointialueiden välisestä työnjaosta sovitaan vuoden 2025 aikana. APTJ-hankinnan yhteydessä tehdään parhaillaan yhteistyötä Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa. Myös yhteishankintoihin liittyvää yhteistyötä on lisätty yhteistyöalueella.

Sisäministeriön toimenpidesuositukset:

5. *Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.*

Pelastuslaitoksen osalta toiminnan uudistaminen on edennyt suunnitellusti ja kehitystyötä jatketaan toimintavuoden aikana pelastustoimen palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Palveluintegraatiota on syvennetty toimintavuoden aikana yhteistyössä ikääntyneiden palvelujen toimialueen kanssa Pielisen-Karjalan ja Läntisen pelastusasemaryhmien alueilla. Pelastusasemien resurssointeja vahvistetaan 10 henkilötyövuodella ja henkilöstön työpanosta kohdennetaan uudelleen. Lisäresursoinnilla parannetaan alueella pelastustoimen kiireellisen avun saatavuutta sekä turvataan yöaikaisten kotihoidon käyntien, turvapuhelinkäyntien, hoidontarpeen arviointien ja kotihoidossa olevien saattohoitopotilaiden tukeminen. Kehittämistoimenpiteet ovat valmistuneet kolmannen osavuosikatsauksen aikana ja ne on otettu palvelutuotannossa käytäntöön.

6. *Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.*

Valvontatoimintaa toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Turvallisuusviestissä on otettu käytäntöön toiminnan laatua mittava pisteytysjärjestelmä.

7. *Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.*

Pelastuslaitos seuraa alueensa riskien kehittymistä ja parantaa toimintavalmiutta ja vahvistaa pelastustoimen resurssointia palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Kehittämistoimenpiteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Pitkäaikaisia puutteita toimintavalmiudessa on pystytty korjaamaan mm. Pielisen-Karjalan alueella. Tällä hetkellä toimintavalmiuden pitkäaikaisia puutteita esiintyy Liperissä Honkalammen ja Joensuussa Rantakylän alueilla.

8. *Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.*

Hyvinvointialueella varautumisasiat on keskitetty kokonaisturvallisuuden näkökulmasta pelastuslaitos – turvallisuuspalvelujen toimialueelle. Väestönsuojeluun varautumisen tehtäviä hoitaa siviilivalmiusyksikkö. Väestönsuojeluun varautumisen henkilöresurssit eivät ole palvelutasopäätöksen mukaisella tasolla. Siviilivalmiusyksikön virkoja ei ole pystytty täyttämään huonon taloudellisen tilanteen takia.

9. *Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.*

Työhyvinvointia ja työturvallisuutta ylläpidetään ja henkilöstön osallistamista mahdollistetaan palautejärjestelmän kautta. Työhyvinvointia kehitetään MSK-työhyvinvointikyselyn tuloksia hyödyntäen. Alkuvuoden aikana tuloksia on läpikäyty yhdessä henkilöstön ja esihenkilöiden kanssa. Tämän pohjalta esiin on noussut erilaisia kehittämistoimenpiteitä, joista määritellellään työhyvinvoinnin kehittämisen painopistealueet.

2.2 STRATEGISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä kärjestä eli menestystekijästä (taulukko 1.) Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Uudistusohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan kullekin konkreettiselle toimenpiteelle asetettavan operatiivisen mittarin avulla. Nämä operatiiviset mittarit tulevat olemaan hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia ja niitä käsitellään kuukausittain laajennetussa johtoryhmässä.

Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet	Strateginen mittari	Mittarin tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteuma	Status
HYTE, kotona pärjääminen, palvelujen laatu ja vaikuttavuus, asiakas- ja potilasturvallisuus	Asiakaskokemus NPS	Organisaation tavoitetaso on NPS >= 75.	≥ 75	77	Tavoitteessa
Yhteydensaanti, palvelutarpeen arviointi, riittävät peruspalvelut, palvelujen jatkuvuus ja integraatio	Palvelujen saatavuus	Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen <80%, keltainen 80-90% ja vihreä 90-100% palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa.	≥ 90%	90.3%	Tavoitteessa
Hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Sairauspoissaolo-%	Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentyminen vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta.	≤ -5%	-11.0%	Tavoitteessa
Toiminta on taloudellisesti kestäväällä pohjalla	Vuosikate	Vuosikate on vähintään miljoona euroa.	≥ 1M€	-32,0 M€	Ei tavoitteessa
Luotettava ja vastuullinen organisaatio asiakkaille ja työntekijöille	Luottamus & Maine -tutkimus	Sijoitimme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa.	≤ 5.	9.	Ei tavoitteessa

Taulukko 1. Strategisista tavoitteista johdetut aluevaltuustoon nähden sitovat mittarit hyvinvointialueen tasolla

- 1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-tunnusluvun avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoisesti tavoitetasoksi on asetettu, että NPS > = 75. Asiakaspalautejärjestelmän mittaaminen on saatu käyntiin toukokuussa. Koko

organisaation toteumaluku syyskuussa oli 77 eli tavoite olisi toteutumassa. Toteuma on kasvanut sekä 2. osavuosikatsauksen että edellisen kuukauden tilanteesta kaksi yksikköä.

- 2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen < 80 %, keltainen 80–90 % ja vihreä 90–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialueella toimialueiden mittareiden keskiarvo on syyskuun lopussa 90,3 %, joka on tavoitteen mukainen. Mittarin tavoitearvo on huonontunut 3,7 prosenttiyksikköä 2. osavuosikatsauksen tilanteesta, mutta parantunut yhden prosenttiyksikön edellisen kuukauden tilanteesta.
- 3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistä vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta. Syyskuun lopussa sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuodesta 11,0 %, joten mittari on tavoitteessa. Sairauspoissaolot ovat alentuneet edellisestä kuukaudesta 1,2 prosenttiyksikköä.
- 4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2024 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään miljoona euroa. Hyvinvointialueella tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tulostulosten perusteella kuukausittain. Syyskuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin -32,0 milj. euron tasolle, joten taloustavoite ei tule toteutumaan. Tunnusluku on huonontunut edelliskuukaudesta, koska talousarvioon sisällytetyn omaisuuden realisoinnin ei oleteta toteutuvan vuoden 2024 puolella. Tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista meneillään olevista laajoista säästötoimenpiteistä huolimatta.
- 5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Tämän tavoitteen toteutumisesta saadaan tietoa vuosittain toteutettavalla Luottamus & Maine-tutkimuksella. Tavoitteena on, että organisaatiomielikuva kehittyy myönteiseen suuntaan ja sijoitumme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa. Vuoden 2024 Luottamus & Maine -tutkimuksessa organisaatiomielikuva oli kehittynyt myönteiseen suuntaan ja hyvinvointialueiden mainepistemäärien vertailussa sijoituimme sijalle 9. Asetettu strateginen tavoite ei kuitenkaan toteutunut.

3 Talousarvion toteutuminen

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta.

Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet sekä budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

3.1 KÄYTTÖTALOUS

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu tuloslaskelman muotoon (luku 7). Toimialueiden lyhennytyssä tuloslaskelmassa esitetään ulkoiset tulo- ja menoerät (luku 6). Strategisen uudistusohjelman sisällä olevaa talouden tavoiteohjelmaa käsitellään erikseen luvussa 4.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli valtion yleiskatteellinen rahoitus (n. 780,1 milj. euroa), joka muodostuu valtiovarainministeriön pääasiassa tarpeeseen perustuvasta laskentamallista, jossa Pohjois-Karjalan laskennallista rahoitusta on pienennetty siirtymätasauksella n. 64,6 milj. euroa. Kuluvan vuoden merkittävänä tavoitteena on parantaa hoitoon/palveluihin pääsyä olennaisesti. Tähän on varattu talousarviossa yhteensä noin 15 milj. euron lisäpanostukset erikoissairaanhoidon, ikääntyneiden palveluihin, sosiaalipalveluihin sekä pelastustoimeen. Vuoden 2024 yleiskatteellinen rahoitus aleni VM:n linjauksessa kesäkuussa hieman, ollen tällä hetkellä n. 780,0 milj. euroa.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä alkuperäisessä talousarviossa on 128,9 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 904,7 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -775,8 milj. euroa, joka on katettu valtion 780,1 milj. euron rahoituksella. Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteenksi, muodostui 1,0 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 16,0 milj. euroa on kuluvan vuoden talousarvio 15 milj. euroa alijäämäinen. Muutetussa talousarviossa 10,0 milj. euron uudistusohjelma on jaettu toimialueille sekä kohdistettu tuloslaskelmien kuluerille; alkuperäisessä talousarviossa uudistusohjelma on budjetoitu yhdelle kustannuspaikalle.

milj. euroa	Toteuma 9/2023	Toteuma 9/2024	Muutos	TA 2024	MTA 2024	TPE 2024 (8+4)	TPE 2024 (9+3)	Erotus TPE vs MTA, M€	TP 2023	Muutos % TPE24 vs. TP23
Toimintatuotot	84,9	88,3	4,0 %	128,9	129,0	132,7	125,3	-3,7	125,2	0,1 %
Myyntituotot	24,6	23,8	-3,1 %	32,0	32,0	31,6	32,1	0,1	33,3	-3,5 %
Maksutuotot	37,0	42,0	13,5 %	59,3	59,4	61,5	61,2	1,8	55,5	10,3 %
Tuet ja avustukset	9,1	9,0	-1,5 %	16,7	16,7	17,5	17,3	0,6	22,8	-24,2 %
Muut toimintatuotot	14,2	13,5	-4,9 %	20,9	20,9	22,1	14,7	-6,3	13,6	7,8 %
Toimintakulut	626,9	679,2	8,3 %	904,7	907,4	940,6	937,5	30,1	888,0	5,6 %
Henkilöstökulut	319,9	335,2	4,8 %	462,6	458,1	453,9	451,7	-6,4	438,4	3,0 %
Palvelujen ostot	221,1	252,9	14,3 %	323,5	330,1	358,4	358,5	28,5	328,7	9,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	44,7	45,5	1,9 %	59,2	59,9	65,0	64,0	4,1	62,6	2,3 %
Avustukset	9,3	10,4	12,5 %	13,8	13,8	14,9	15,0	1,1	13,6	10,4 %
Muut toimintakulut	31,9	35,2	10,2 %	45,5	45,6	48,4	48,4	2,8	44,9	7,9 %
Toimintakate	-542,0	-590,9	9,0 %	-775,8	-778,4	-807,9	-812,3	-33,8	-762,8	6,5 %
Valtion rahoitus	562,0	585,0	4,1 %	780,1	780,1	780,0	780,0	-0,1	756,1	3,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-1,7	1,2	-171,3 %	-3,3	-0,6	-0,1	0,3	0,9	-1,9	-116,0 %
Vuosikate	18,3	-4,7	-125,5 %	1,0	1,0	-28,0	-32,0	-33,0	-8,6	270,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	10,4	10,9	5,2 %	16,0	16,0	16,0	16,0	0,0	14,4	11,7 %
Tilikauden tulos	7,9	-15,6	-297,4 %	-15,0	-15,0	-44,0	-48,0	-33,0	-23,0	108,9 %
Poistoeron muutos	0,3	0,0	-93,3 %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	-92,1 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	8,2	-15,6	-290,0 %	-15,0	-15,0	-44,0	-48,0	-33,0	-22,6	111,8 %

Taulukko 2. Vuoden 2024 tilinpäätösennuste sekä toimintakulujen kehityksen vuosivertailu

Talousennusteen (taulukko 2.) arvioidaan kuluvan vuoden lopussa olevan 48 milj. euroa alijäämäinen, mikä on 33 milj. euroa talousarviota heikompi tulos. Tulosennuste on heikentynyt 4 milj. euroa edellisvuokaudesta. Toimintakulujen kasvu edellisvuoteen verrattuna on 8,3 %, kasvu on hidastunut 0,6 prosenttiyksikköä elokuun tilanteesta. Toimintakulujen kasvu on merkittävästi enemmän kuin valtionrahoituksen kasvu (2,53 %) tai aluehallituksen asettama kestävä talouskasvu (4 %) pitkällä aikavälillä. Merkittävimpiä talousarviosta poikkeamia ovat palvelujen ostojen kehitys, joka vuodesta toiseen jatkuu arvioitua suurempana. Tällä hetkellä asiakaspalvelujen ostoissa sekä työvoiman vuokrauksessa on yhteensä yli 28 milj. euron ylityspaine. Lomapalkkavelka on viimeisinä vuosina kasvanut muutamalla miljoonalla eurolla ja sama kehitys näytti jatkuvan alkuvuoden aikana. Ennen kesälomakautta tehtyjen säästötoimenpiteiden myötä lomapalkkavelan kasvun arvioidaan tässä vaiheessa kääntyneen tavoiteltuun suuntaan eikä lomapalkkavelan odoteta huonontavan kuluvan vuoden tulosta.

Henkilöstökulujen toteuma on alittamassa talousarvion, koska mm. henkilötyövuosien määrä talousarvioon verrattuna tulee olemaan yli 100 henkilötyövuotta vähemmän. Myös terveystoimenpiteiden poissaolot ovat selvästi edellisvuotta matalammalla tasolla, joka vähentyneen sijaistarpeen myötä on vaikuttanut myönteisesti henkilöstökulujen kehitykseen. Vastaavasti lisääntynyt lomapäivien pitäminen on kasvattanut sijaistarvetta.

Nyt arvioidun talousennusteen lisäksi tässä vaiheessa ei ole tiedossa talousennusteeseen liittyviä lisäriskejä. Elokuun toimintakulujen toteuman perusteella alkuvuoden lisäriskit on sisällytetty kuluvan vuoden ennusteeseen. Kuluvan vuoden talousarvioon sisällytetty yli 7 milj. euron omaisuuden realisoinnin ei arvioida toteutuvan ja se on sisällytetty viimeisimpään tulosennusteeseen.

Kun tiedossa olevat arviot sekä tulo- että menopuolen merkittävimmistä tekijöistä huomioidaan, hyvinvointialueen tulosennusteen arvioidaan olevan 33 milj. euroa talousarviota huonompi. Tällä hetkellä näyttää, että strategisen uudistusohjelman toteuttaminen eivätkä toimialueiden tehostamistoimenpiteet ole riittäviä talouden suunnan merkittäväälle kääntämiselle. Tehostamistoimenpiteiden vaikutukset kuitenkin näkyvät

tulosennusteen toimintakulujen kehityksen parantumisena yli 3 milj. eurolla edellisen kuukauden tilanteesta. Toimialueet jatkavat tehostamistoimenpiteiden toteuttamista myös loppuvuoden aikana.

Talousarvioon esitetään 3. osavuositarkastuksen tulosennusteen perusteella tehtäviä muutoksia, jotka tuodaan erillisessä pykälässä aluehallituksen ja -valtuuston käsittelyyn.

Taulukossa 3. on arvioitu arviointimenettelyn taloudellisten kriteerien toteutumista tunnuslukujen perusteella. Tällä hetkellä näyttää, että vuosikatteen pitäisi olla kuluvan vuoden tilinpäätöksessä vähintään 15–17 milj. euron tasolla, jotta arviointimenettelyyn johtavat kriteerit eivät täytyisi. Kuluvan vuoden tulosennusteen perusteella vuosikate on jäämässä reilusti negatiiviseksi. Tällä hetkellä lähes kaikilla hyvinvointialueilla arviointimenettelyn kriteerit täyttyvät, jonka vuoksi valtiovarainministeriön kynnyksellä käynnistää arviointimenettely-prosesseja on tänä vuonna korkea. Kriteerien lisäksi jo yksi lisärahoitus voi laukaista arviointimenettelyn, tämä ei ole Pohjois-Karjalassa tällä hetkellä uhkana.

3.2 TALOUSARVION TOTEUTUMISEEN LIITTYVÄT RISKIT

Vuoden 2024 talousarviokirjaan on sisällytetty talousarvion toteutumiseen liittyviä taloudellisia riskejä. Talousarvioon on sisällytetty valtionrahoituksen kasvun (2,53 %) suuruinen kustannusten kasvu, joka ei alkuvuoden toteuman perusteella ole riittävä. Strategisen uudistusohjelman toteutumisessa on tunnistettu haasteita, niiden talousvaikutuksien toteutumattomuutena on huomioitu ennusteessa 3 milj. euron verran. Henkilöstön riittävyys ja saatavuus näyttävät jatkuvan talouteen liittyvänä riskinä edellisvuoden tapaan, mikä näkyy erityisesti palvelujen ostojen jatkuvana kasvuna. Lisäksi kuluvana vuonna on tärkeää seurata strategisena riskinä olevaa hyvinvointialueen arviointimenettelyn mahdollisuutta ja etsiä keinoja mahdollisen arviointimenettelyn välttämiseksi.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää päätöksellään hyvinvointialuelain 123 §:ssä tarkoitettujen edellytysten täytyessä tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 27 §:ssä tarkoitetun sosiaali- ja terveysministeriön aloitteen perusteella arviointimenettelyn, jossa valtio ja hyvinvointialue arvioivat hyvinvointialueen taloudellisia sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvittää tehtävistään.

Talouteen liittyvät edellytykset ovat:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määrääjassa;
- 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
- 3) konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai

4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämien konsernitilinpäätösten tietojen perusteella.

Tunnusluku	Tavoitearvo	TP23	TPE24	Vaade vuosikatteelle (M€)	DL
Taseessa oleva kumulatiivinen alijäämä, M€	> 0	-23	-71	>30	TP 2026
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	> 80 %	-45 %		15	TP 2024
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	> 0,8	0,1		17	TP 2024
Lisälainanottovaltuuden tai lisärahoituksen käyttäminen	Kyllä/ei	Ei	Ei	-	-

Taulukko 3. Mahdollisen arviointimenettelyn talouteen liittyvät kriteerit ja niiden tilannekatsaus

3.3 INVESTOINNIT

Investointien toteuma tammi-syyskuussa on 38,7 % (15,7 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut tammi-syyskuussa 9,3 milj. euroa (53,6 %). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 5,8 milj. euroa (28,8 %). Toimittajien toimitusvaikeuksista ja hankintaprosessien viivästymisistä johtuen vuodelle 2023 suunniteltuja ja vuoden 2023 lainanottovaltuudelle toteutettavia laiteinvestointeja siirtyi vuodelle 2024 2,5 milj. euron arvosta. Siirtyneiden hankintojen toteuma tammi-syyskuulta on 1,2 milj. euroa. Myös vuodelle 2024 suunniteltuja ja vuoden 2024 lainanottovaltuudella toteutettavien laiteinvestointien hankintaprosesseissa on viiveitä, joten laitetoimituksia on siirtymässä vuodelle 2025. ICT-investointien toteuma on 0,14 milj. euroa (18,5 %). Asiakas- ja potilastietojärjestelmähanketta varten on varattu vuodelle 2024 laajakantoisiin investointeihin 0,7 milj. euroa. Toteuma tammi-syyskuulta on 0,4 milj. euroa (61,3 %).

E-siiven rakennustöiden 1. vaiheen rakennustyöt valmistuivat 1.7.2024 ja 1. vaihe otettiin käyttöön vaiheittain elokuussa. Purkutyöt ovat 2. vaiheen osalta käynnissä. Hanke toteutuu vuoden 2023 lainanottovaltuuden puitteissa, mikäli isoja yllätyksiä ei tule. Hanke valmistuu kokonaisuudessaan keväällä 2026.

Toinen suuri rakennusinvestointi, Joensuun sotekeskus, on tarveselvitysvaiheessa ja hankkeen on määrä valmistua vuoden 2027 loppuun mennessä. Aluehallitus on päättänyt rakennuspaikaksi Sortavalankadun puretun oppilaitoksen tontin ja rakennuksen koko tulee olemaan noin 9000 m². Hankkeen aikataulun ja kustannuksien vuoksi hyvinvointialue toteuttaa hankkeen itse. Rakennushankkeelle on varattu investointisuunnitelmassa 30 milj. euroa. Tonttineuvottelut Joensuun kaupungin kanssa ovat parhaillaan käynnissä.

Muut vuoden 2024 investointivaltuutuksen saaneet rakennusinvestoinnit ovat etenemässä suunnitellusti. Kaikkia kohteita ei tultane toteuttamaan vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 investointeja on 8,7 milj. euron edestä, josta

on kesäkuun loppuun mennessä toteutunut 0,3 milj. euroa. Kustannukset ovat muodostuneet hankkeiden suunnittelusta ja käynnistämisestä aiheutuneista kustannuksista sekä B-siiven vesikaton uusimisesta. Ennen hankkeiden aloitusta otettiin tänä vuonna käyttöön kannattavuuslaskelma tarpeellisilta osin.

Laite- ja kalustoinvestointien kokonaisuudessa investointikohteita on vuodelle 2024 n. 150 ja hankinnoista n. 80 % on käynnissä. Laite- ja kalustoinvestoinneissa vuodelle 2025 on siirtymässä keskeneräisiä hankintoja. Osassa hankinnoista hankintaprosessi on valmis tai valmistuu myöhemmin tänä vuonna, mutta toimitus ja/tai laskutus siirtää kustannusten toteutumisen vuodelle 2025. Siirtyvien hankintojen yhteissumma on noin 5 milj. euroa.

Hyvinvointialuelain 16 § mukaan investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista. Investointeja vastaavia sopimuksia ei kuitenkaan esitetä investointiosassa, joten tietoja ei ole esitetty taulukossa 4. Nurmeksen sote-asemaa ei toteuteta kaupungin ja hyvinvointialueen yhteisellä päätöksellä. Nurmeksen sote-aseman rakentamiseen oli varattu 10 milj. euron lainanottovaltuus. Heinäveden liikkuvien palvelujen yksikkö on palvelustrategia- ja palveluverkkosuunnitelmassa muuttumassa sote-asemaksi. Heinäveden sote-asema odottaa palvelustrategian ja palveluverkon hyväksymistä ja järjestämissuunnitelman valmistumista. Joensuun kahden 60 paikan asumisyksiköiden kilpailutus on käynnissä. Asumisyksiköille on varattu tontit Joensuun kaupungilta. Aikataulun mukaan kohteiden esisopimukset laaditaan tämän vuoden aikana. Asumisyksikön arvioitu sitoumus on noin 7,5 milj. euroa kohteelta. Työikäisten ympärivuorokautisen asumiselle on investointisuunnitelmassa varattu 2 milj. euroa. Suunniteltu uudishanke on korvautumassa olemassa olevilla tiloilla, jotka ovat jääneet vajaakäytölle hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelujen asiakkailta. Tämän hetken tiedon mukaan 2 milj. euron varaus jää käyttämättä.

Heinäveden pelastusaseman tarveselvitys on valmis ja rakennuspaikka on sovittu Heinäveden keskustan alueelta. Sopimuksen arvo on noin 1,5 milj. euroa ja hankkeen toteuttaa Heinäveden kunta. Hankkeen toteutus on aloitettu. Karvion pelastusaseman tiloja ollaan sijoittamassa olemassa oleviin vuokratiloihin. Neuvottelut tilojen vuokraamisesta (0,5 milj. euroa) ja muutostarpeista ovat meneillään. Liperin pelastusasema peruskorjataan ja hanke etenee suunnitelmien mukaan. Valtimon pelastusaseman peruskorjauksen hinta nousi niin suureksi, että hanke joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Kokonaisuutena Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuokrattavat kohteet ovat toteutumassa alle hyväksytyjen lainanottovaltuuksien.

Investointisuunnitelma 2024-2027 (1000 €)	Alkuperäinen talousarvio 2024	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 1-9/2024	Talousarvion toteuma%
Pysyvät vastaavat	38 842	40 542	15 704	38,7 %
Rakennukset	17 535	17 335	9 295	53,6 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	17 135	17 335	9 295	53,6 %
Josta sotekeskus		200		
Pelastustoimi	400	0	0	
josta huoltovarmuuden kehittäminen	400	0	0	
Laite- ja kalustohankinnat	19 847	20 247	5 838	28,8 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	18 517	18 517	5 130	27,7 %
Pelastustoimi	1 330	1 730	708	40,9 %
josta huoltovarmuuden kehittäminen	0	400	0	0,0 %
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	761	761	141	18,5 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	761	761	141	18,5 %
Pelastustoimi	0	0	0	
Laajakantoiset investoinnit	700	700	429	61,3 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	700	700	429	61,3 %
Pelastustoimi	0	0	0	
Muut investoinnit	0	1 500	0	0,0 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto		1 500	0	0,0 %
Tytäryhtiön pääomitus		1 500	0	0,0 %
Omaisuuksien luovutukset	0	0	43	
Sosiaali- ja terveydenhuolto			35	
Pelastustoimi	0	0	7	
Investointituet	2 000	2 000	0	0,0 %

Taulukko 4. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman toteutuminen

3.4 RAHOITUS

Hyvinvointialueen maksuvalmius oli ensimmäisen vuosipuoliskon hyvällä tasolla, koska valtionrahoituksen maksuaikataulu on alkuvuosipainotteinen. Vuoden toinen vuosipuolisko on selkeästi haasteellisempi. Toimintakulujen kestävä kasvuvauhti (8,3 %) alkaa entistä voimakkaammin vaikuttamaan myös maksuvalmiuteen. Toimintakulujen kasvun pysäyttäminen ja ensi vuoden ylijäämäinen tulos, ovat maksuvalmiuden kannalta erittäin tärkeitä tavoitteita.

Hyvinvointialueen kuluvaan vuoden talousarviossa on merkitty otettavaksi uutta pitkäaikaista lainaa 39 milj. euroa ja lyhennettäväksi lainoja 15,6 milj. euroa. Nettolainanotoksi muodostuu 23,4 milj. euroa. Pitkäaikaisen lainan kilpailutus on tehty ja 39 milj. euron laina nostetaan kahdessa erässä, loka- ja joulukuussa. Pitkäaikainen laina on tarkoitettu vain investointeja varten, joten se ei tuo päivittäiseen maksuvalmiuteen helpotusta vaan kulukehityksen taittaminen on välttämätöntä. Hyvinvointialueen pitkäaikaisten lainojen kokonaismäärä syyskuun lopussa oli 181,5 milj. euroa. Vuoden 2024 alusta voimaan tulleen maksuliikennesopimuksen ja korkomarkkinoilla tapahtuneen kehityksen takia korkotuotot ovat lisääntyneen merkittävästi viime vuodesta. Korkotuottojen toteuma yhdeksältä kuukaudelta on 3,2 milj. euroa. Korkotuottojen kehitys tulee olemaan loppuvuonna maltillisempaa korkojen laskusta ja maksuvalmiuden heikkenemisestä johtuen.

Entisen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän jäsenkunnista Iloinen, Juuka, Lieksa, Polvijärvi ja Tohmajärvi ovat tehneet valituksen Itä-Suomen hallinto-oikeudelle palkkaharmonisoinnista eivätkä ole maksaneet helmi- ja huhtikuussa lähetettyjä palkkaharmonisointilaskuja. Tällä riita-asialla on merkittävä 5,1 milj. euron vaikutus hyvinvointialueen maksuvalmiuteen.

3.5 HENKILÖSTÖ

Laadukkaiden ja riittävien sotepalvelujen saatavuus edellyttää osaavaa henkilöstöä. Tiettyjen ammattiryhmien, erityisesti lääkärit, hoitohenkilöstö, sosiaalityöntekijät ja psykologit, saatavuudessa on ollut haasteita alueellamme. Viime vuoden loppupuolella alkanut myönteinen kehitys hoitohenkilöstön saatavuudessa on edelleen jatkunut. Tämä näkyy hienoisena henkilöstömäärän kasvuna edelliseen vuoteen verrattuna (taulukko 5). Yhteisten palvelujen henkilöstömäärän merkittävä vähentyminen selittyy sillä, että noin 200 työntekijää (pitkäaikaiset sijaiset) siirrettiin palvelutuotannon toimialueille vuonna 2022. Vuoden 2023 alusta terveyskeskussairaalat siirtyivät henkilöstöineen (n. 170 htv) Ikääntyneiden palveluista Terveys- ja sairaanhoitopalveluihin.

Toimialue*	1.1.-30.9.2024	2023	2022	Muutos 2022 - 2024
Ikääntyneiden palvelut	2051	2194	1903	7,8 %
Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut	403	345	331	21,8 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	1068	1008	903	18,3 %
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	3015	2712	2536	18,9 %
Ympäristöterveydenhuolto	56	56	53	5,7 %
Yhteiset palvelut**	816	905	1193	-31,6 %
Konsernipalvelut	722			
Hallintopalvelut	89			
Hyvinvointialueen johto	5			
Yhteensä:	7409	7220	6919	4,0 %

*Vuoden 2024 toimialuetasoiset HTV2 määrät eivät ole vertailukelpoisia edellisvuosiin organisaatiomuutoksesta johtuen.

**Yhteiset palvelut sisälsi vuoden 2023 loppuun asti viisi eri toimialuetta. Vuoden 2024 alusta voimaan astuneessa organisaatiomuutoksessa näistä viidestä toimialueesta muodostettiin kaksi uutta toimialuetta, konsernipalvelut ja hallintopalvelut.

***HTV laskenta muuttunut järjestelmävaihdoksen myötä kustannusjakoperusteisesta kotikustannuspaikkaperusteiseksi vuonna 2024

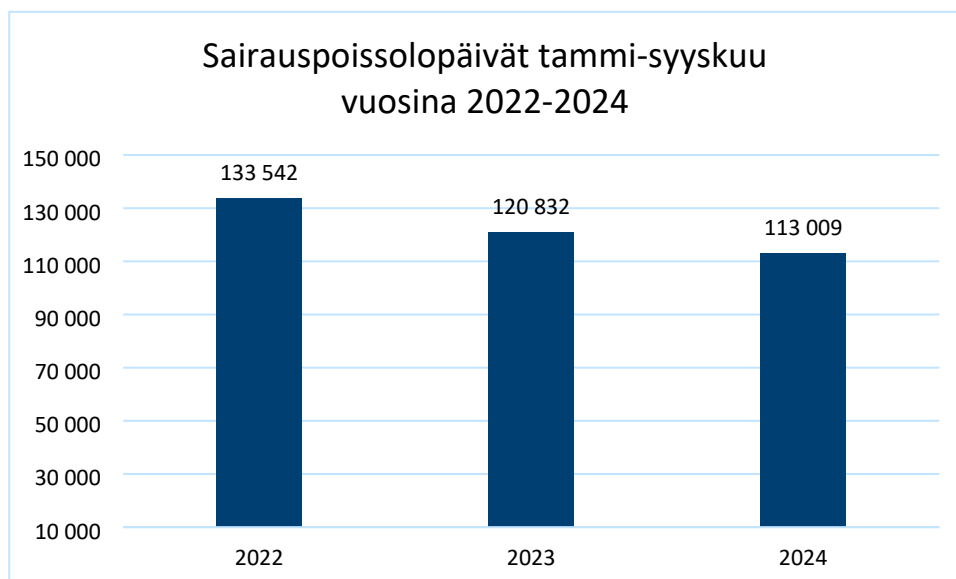
Taulukko 5. Henkilöstömäärän (HTV2) kehitys toimialueittain vuosina 2022–2024

Työkykyperusteiset poissaolot

Työkykyperäisten poissaolopäivien määrä on vähentynyt 11 %, mikä selittyy erityisesti pisimpien poissaolojaksojen vähentymisen kautta. Suotuisaan kehitykseen vaikuttaa yli 30 päivää kestäneiden poissaolojaksojen osalta tehty tiivis sisäinen prosessinvarmistus.

Olenaisia tekijöitä sairauspoissaolojen vähenemisessä ovat myös työkykyjohtamisosaamisen kehittäminen, työterveysyhteistyön kehittäminen, henkilöstöpalvelujen oman toiminnan organisointi toimialueiden tarpeita paremmin vastaavaksi, linjajohdon osallistaminen MSK-tuloksiin toimialuekohtaisesti, korvaavan työn mallin nostaminen tietoisuuteen ja mielen hyvinvointia edistävien käytänteiden kehittäminen.

Tärkeä merkitys on ollut myös organisaatiossa toteutettu valmentavan johtamisen koulutuskokonaisuus, jossa valmiudet motivaation johtamiseen vaikuttavat olevan aiempaa korkeammalla tasolla. Avainasemassa ovat tässä kokonaisuudessa lähiesihenkilöt. He räätälöivät työtä aiempaa rohkeammin; osa-aikainen työpanos nähdään arvokkaampana, kuin ei työpanosta lainkaan, ja tietoisuus korvaavasta työstä on kasvanut selvästi vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Kaavio 2. Sairauspoissaolopäivät tammi-syyskuussa vuosina 2022-2024

Toimenpiteet vuokratyövoiman käytön vähentämiseksi

Lääkärirekrytointia on tehostettu ulkoisen palveluntuottajan avulla. Tämä palvelu on tuonut hyviä tuloksia perusterveydenhuoltoon ja palvelu on päätetty kilpailuttaa. Nykyinen palveluntuottaja jatkaa, kunnes kilpailutus on saatu toteutettua.

Hoitohenkilöstön osalta vuoden 2024 alusta otettiin käyttöön sähköinen alusta äkillisten poissaolojen koordinointiin. Tämän tilauskanavan kautta saadaan samanaikaisesti näkymä omien sijaisten ja ulkoisen palveluntuottajan henkilöstön saatavuuteen. Ennusteen mukaan hoitohenkilöstön vuokratyövoiman käyttö

vähenee vähintään 20 %. Oman henkilöstömäärän lisääminen on taustalla myös kansainvälisessä rekrytoinnissa. Tämän vuoden aikana organisaatioon on rekrytoitu 107 kansainvälistä työntekijää oppisopimusopiskelijoiksi.

3.6 RISKIEN HALLINTA

Isossa kuvassa hyvinvointialueen keskeiset riskit liittyvät palvelujen tarjoamiseen lainsäädännön edellyttämässä ajassa sekä talouden ennakoitua heikompaan toteutumiseen. Näistä molempiin liittyy riski joutua arviointimenettelyyn. Mainittuihin tekijöihin vaikuttaminen ei ole yksiselitteistä, ja toimenpiteet vain toisen tekijän riskiä vähentämiseksi voivat lisätä riskiä toisessa. Keskeinen asia kumpaakin riskitekijää pienentäväksi toimenpiteiksi on vakituisen henkilöstön lisäämiseksi tehtävissä toimenpiteissä onnistuminen ja hallitsemattomien ostopalvelujen vähentäminen. Kumulatiivinen alijäämä on tänä vuonna kasvamassa merkittävästi tavoitetta suuremmaksi, mikä lisää talouden tasapainottamisen haastetta aiempaa enemmän vuosille 2025–2026.

Aluevaltuuston hyväksyttyä palvelustrategian ja siihen liittyvän palveluverkkosuunnitelman, maakunnan sote-palvelujen uudistamista lähdetään tekemään alueellisilla järjestämissuunnitelmilla, jotka on määrä hyväksyä vuoden loppuun mennessä. Näissä haetaan mm. optimaalista henkilöstön ja tilojen mitoitusta väestön palvelutarvetta vastaten, millä on myös merkittävä vaikutus kustannusten hallintaan.

Vaikutuksiltaan edellisiä pienempinä riskeinä tunnistetaan mm. turvallisuusympäristöön sekä uuden asiakaspotilastietojärjestelmän (APTJ) käyttöönottoon liittyvät riskit. Ensin mainitussa erotetaan niin fyysinen turvallisuus kuin kyberturvallisuus. Riskejä hallitaan laajasti varautumiseen liittyvillä toimenpiteillä, valmiussuunnitelmilla sekä tietoturvan ja -suojan ajantasaisuudella. APTJ:n käyttöönoton on määrä alkaa vuoden 2025 aikana ja siinä onnistuminen vaatii riittävää henkilöstön kouluttamista ja sitouttamista käyttöönoton eri vaiheisiin. Nykyinen järjestelmä on tullut käyttöikänsä päähän, ja uusi järjestelmä on välttämätön tämän päivän mukaisen toiminnan mahdollistamiseksi ja sujuvoittamiseksi.

Maan istuvan hallituksen hallitusohjelmassa linjataan toimenpiteitä, joilla in-house-yhtiöiden asema muuttuisi merkittävästi. Sidosyksikköaseman mahdollistava minimiomistuksen nostaminen 10 %:iin voisi tarkoittaa sitä, että hyvinvointialue joutuu luopumaan enemmistöomistusosuuksista tytäryhtiöissä. Tytär- ja kumppanuusyhtiöissä on aloitettu selvittämään seurauksia, joita lainsäädännön mahdollinen muutos aiheuttaa niin omistukseen, kuin yhtiöiden tuottamien palvelujen jatkumiseen.

Edellisessä osavuosisikatsauksessa raportoitu keskisen alueen sotekeskuksen toteuttamiseen vuoden 2024 lainanottovaltuudella liittyvä riski on poistumassa, kun aluehallitus päätti sote-keskuksen tulevasta sijainnista, ja hankkeen rakentamisen edellytyksenä olevista tonttiasioista on päästy neuvottelemaan Joensuun kaupungin kanssa.

Toimialueiden riskikartoitukset on päivitetty kesällä ja niitä referoidaan toimialuekohtaisissa osioissa.

3.7 LAATU JA OMAVALVONTAOHJELMA

Omaavonnan raportointi perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023 26 § 4 mom.) Omaavontaohjelma sekä omaavontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla. Palveluja on kehitettävä omaavontaohjelman toteutumisen seurannassa tehtyjen havaintojen perusteella sekä asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurannan sekä saadun palautteen perusteella.

Pelastustoimen osalta raportointi perustuu lakiin pelastustoimen järjestämisestä (613/2021 16 § 3 mom.) Omaavontaohjelma sekä omaavontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen raportin sisältö perustuu omaavontaohjelmaan, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä laadunhallinnan suunnitelmaan, lainsäädäntöön sekä kansallisiin tavoitteisiin. Raportissa on huomioitu hyvinvointialueen strategia. Laadun ja omaavontaohjelman osavuosikatsauksiin nostettavista mittareista on käyty keskustelua yhdessä kaikkien toimialueiden kanssa.

Osavuosiraportti tullaan julkaisemaan Siun soten verkkosivuilla neljä kertaa vuodessa. Laadun ja omaavonnan raportointia kehitetään tulevaisuudessa osana hyvinvointialueen strategisten ja operatiivisten mittaristojen kokonaisuutta. Vuonna 2025 laadun ja omaavonnan raportti on tarkoitus yhtenäistää toimialueiden operatiivisten mittareiden suhteen.

4 Strateginen uudistusohjelma

Aluehallitukselle raportoidaan kuukausittain strategisen uudistusohjelman toteutumisesta. Seurattavina kokonaisuuksina ovat 15 milj. euron lisäpanostusten vaikutukset lakisääteisten palvelujen varmistamiseksi ja 10 milj. euron talouden tavoiteohjelman toteutuminen.

4.1 TALouden TAVOITEOHJELMA

Talouden tavoiteohjelma muodostuu strategisen uudistusohjelman erillisistä toimeenpano-ohjelmista, joita ovat digiohjelma, henkilöstöohjelma, palvelutuotannon kehittämisohjelma, sidosryhmä- ja viestintäohjelma, sopeuttamisohjelma ja vaikuttavuusohjelma. Jokaiselle ohjelmalle on asetettu talousarviossa tavoite, jotka on purettu toimenpiteisiin.

Erilliset toimeenpano-ohjelmat jakautuvat toimintasuunnitelmiin ja nämä edelleen konkreettisiksi toimenpiteiksi. Valmistelussa on välttämätöntä tehdä toimialuerajat ylittävää yhteistyötä, jota kunkin ohjelman vastuhenkilö koordinoi. Kunkin suunnitelman/toimenpiteen hyödyt arvioidaan parhaaseen tietoon perustuen. Hyöty, jota tavoitellaan voi olla laadullinen tai määrällinen. Aluehallitus teki toimeenpano-ohjelmien nettosummiin ja panostuksiin muutoksia 1. osavuosisikatsauksen perusteella, joiden toteutumista on seurattu toukokuusta lähtien.

4.1.1 Digiohjelma

Digitaalisen palvelualustan käyttöönottoprojekti on edennyt alkuperäisen aikataulun mukaisesti terveys- ja sairaanhoitopalveluissa. Alustan käyttöä voidaan laajentaa asteittain myös sosiaalipalveluihin, kunhan se täyttää teknisesti myös asiakastiedoille asetetut lainsäädännölliset vaatimukset. Tämä tapahtuu toimittajan laatiman suunnitelman mukaisesti asteittain vuoden 2025 aikana.

Omaolosta luovuttiin 6/2024 lopussa ja Medinettä koskeva sopimus on irtisanottu marraskuusta 2024 alkaen ja palveluja on siirretty digitaaliseen palvelualustalle. Asiakkaille annettavaa digituen mallia on kehitetty olemassa olevilla resursseilla ja lisäresursseja ei ole ollut tarpeen palkata, vaikka talousarviovalmistelun yhteydessä näin oli alun perin suunniteltu.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmän suunnittelu- ja hankintaprojekti on edennyt alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ja hankintapäätös on tarkoitus tehdä marras-joulukuun 2024 vaihteessa ja sopimusta tavoitellaan allekirjoitettavaksi joulukuussa 2024. Toimitus- ja käyttöönottoprojektiin on tarkoitus siirtyä v. 2025 alusta alkaen.

BI-raportointijärjestelmää on kehitetty omana toimintana ja mobiililaitteiden valikoimaa on supistettu suunnitellusti.

Digiohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Digitaalinen palvelualusta	800	550	-->	-->	-->
Asiakkaille ja asukkailla annettava digituki	50	0	-->	-->	-->
Uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä	0	0	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	850	550			
Hyödyt					
Digitalisaation hyödyntäminen	-770	-200	-->	-->	-->
Käytöstä poisjäävät järjestelmät	-200	-250	-->	-->	-->
Henkilöstön tulo/lähtöprosessin sujuvuuden parantaminen	-50	0	-->	-->	-->
Asiakkaille ja asukkailla annettava digituki	-30	0	-->	-->	-->
BI-raportointijärjestelmät omaksi toiminnaksi	0	-90	-->	-->	-->
Mobiililaitteiden valikoiman supistaminen	0	-50	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-1 050	-590			
Yhteensä	-200	-40			

Taulukko 6. Digiohjelman tilannekuva

4.1.2 Henkilöstöohjelma

Henkilöstöohjelmaa toteutetaan kolmen teemaa mukaisesti, 1) osaaminen, 2) esihenkilötyö ja johtaminen sekä 3) työhyvinvointi. Teemoihin panostamalla tavoitellaan henkilöstön hyvinvoinnin parantumista.

Johtamisen uudistaminen ei etene henkilöstöohjelmassa suunnitellun mukaisesti. Esihenkilöiden tehtäväkuvien selkeyttäminen oli tarkoitus aloittaa johtamisosaamisen kriteerien ja vaatimusten määrittelyllä.

Johtamisvalmennusta toteutettiin vuosina 2022–24. Johtamisvalmennuksen tavoitteena oli parantaa henkilöstöjohtamisen laatua Siun sotessa. Henkilöstöohjelmassa sovittiin johtamisvalmennusten jatkamisesta, mutta valmennukset päättyivät keväällä. Johtamisen kehittämisen jatkamisen keinot ovat pohdinnan alla.

Uuden henkilöstökyselyjärjestelmän hankinta on edennyt suunnitelman mukaisesti hankintapäätökseen saakka ja sopimus on tehty lokakuussa. Seuraavaksi aloitetaan kyselyjärjestelmän käyttöönottoprojekti ja pilotointi.

Työhyvinvoinnin toimintamallien ja työohjeiden päivittäminen sekä vakiinnuttaminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. Esihenkilöille ja työntekijöille järjestetään säännöllisiä varhaisen välittämisen webinaareja sekä tarjotaan Työhyvinvointikortti-koulutuksia. Webinaarit ja koulutukset tukevat varhaisen välittämisen toimintamallin mukaista työskentelyä koko hyvinvointialueella.

Työkykyperäisten poissaolopäivien määrä on vähentynyt 11 prosenttia, mikä selittyy erityisesti pisimpien poissaolojaksojen vähentymisen kautta. Suotuisaan kehitykseen vaikuttaa yli 30 päivää kestäneiden poissaolojaksojen osalta tehty tiivis sisäinen prosessinvarmistus.

HR-järjestelmäuudistuksen yhteydessä menetettiin poissaolohälytykset, jotka aiemmin lähetettiin esihenkilöille automaattisesti henkilöstön poissaolorajojen ylityessä. Poissaolohälytysten puuttuminen edellyttäisi esihenkilöiltä manuaalista seurantatyötä. Poissaolohälytykset pyritään palauttamaan käyttöön erillISRatkaisun avulla vielä loppuvuoden aikana.

Henkilöstöohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Henkilöstöetuuksien parantaminen	1 500	1 000	-->	-->	-->
Johtamisen uudistaminen	0	0	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 500	1 000			
Hyödyt					
Sairauspoissaolojen vähentyminen	-2 800	-1 400	-->	-->	-->
Ennenaikaisen eläköitymisen vähentäminen	-1 000	0	-->	-->	-->
Lääkärirekrytoinnin tehostaminen	-200	-200	-->	-->	-->
Lomapalkkavelan kasvun pienentäminen	0	-1 900	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-4 000	-3 500			
Yhteensä	-2 500	-2 500			

Taulukko 7. Henkilöstöohjelman tilannekuva

4.1.3 Palvelutuotannon kehittämisohjelma

Palvelutuotannon kehittämisohjelman toteuttamista haittaa ja osin estää se, että palvelustrategiasta ja palveluverkosta saatiin valtuuston päätös vasta 9.10.2024. Parhaillaan on käynnissä alueellisten sote-palvelujen järjestämissuunnitelmien valmistelu. Suunnitellun aikataulun mukaisesti hyvinvointialueen hallitus päättää järjestämissuunnitelmista kokouksessaan 18.12.2024, joten varsinaiseen palvelustrategian ja palveluverkon käytännön toteutustyöhön päästään vasta vuoden 2025 alusta alkaen. Palvelutuotannon kehittämisohjelmaa on viety eteenpäin niiltä osin, jotka eivät ole kiinni palveluverkkoon suunnitelluista muutoksista. Merkittävä osa kehittämisohjelmalla saavutettavista taloudellisista hyödyistä on laskennallista kustannusten kasvun hidastamista, eikä suoraa kulujen pienentymistä entiseen kulutasoon verrattuna.

Palvelutuotannon kehittämisohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Digisotekeskus	960	960	-->	-->	-->
Oman palvelutuotannon lisääminen	650	250	-->	-->	-->
Alueelliset asumisen ohjaajat	220	220	-->	-->	-->
Alueelliset liikuntaohjaajat ja fysioterapeutit	220	220	-->	-->	-->
Tukipalveluseteli	170	170	-->	-->	-->
Miun aktiivinen arki, ikääntyneiden kotihoito	10	10	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	2 230	1 830			
Hyödyt					
Oman palvelutuotannon lisääminen	-1100	-400	-->	-->	-->
Perhehoidon lisääminen	-810	-810	-->	-->	-->
Palveluverkko: Aukioloaikojen yhtenäistäminen	-450	-450	-->	-->	-->
Miun aktiivinen arki, ikääntyneiden kotihoito	-400	-400	-->	-->	-->
Palveluverkko: Toimitilojen vähentäminen	-310	-310	-->	-->	-->
Palvelut laajan palvelun sote-asemilta käsin	-300	-300	-->	-->	-->
Palveluverkko: muut muutokset	-230	-230	-->	-->	-->
Digisotekeskus	-130	-130	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-3 730	-3 030			
Yhteensä	-1 500	-1 200			

Taulukko 8. Palvelutuotannon kehittämisohjelman tilannekuva

4.1.4 Sidosryhmä- ja viestintäohjelma

Sidosryhmä- ja viestintäohjelma on edennyt suunnitellusti panostusten osalta. Verkkosivujen uudistusprojekti on käynnissä ja uudistettu sivusto on määrä julkaista vuoden 2025 alussa. Digitaalisten palvelujen viestintää ja markkinointia on toteutettu ohjausryhmässä hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.

Ohjelmalla alun perin tavoiteltavat säästöt (0,5 milj. euroa) eivät toteutuneet. Säästötavoite oli kohdennettu kumppanuuksilla ja yritys yhteistyöllä saavutettaviin säästöihin, joihin ei kyetty löytämään konkreettisia toimenpiteitä, jotka eivät olisi olleet päällekkäisiä muun muassa sopeuttamisohjelman toimenpiteiden kanssa.

Ohjelman muut toimenpiteet ovat pitkälti oman toiminnan laadullista kehittämistä ja verkostoissa toimimista sekä viestinnän toimenpiteitä, joilla tuetaan hyvinvointialueen strategioiden toimeenpanoa.

Sidosryhmä- ja viestintäohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Verkkosivujen uudistaminen	0	0	-->	-->	-->
Digitaalisten palvelujen viestintä ja markkinointi	0	0	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	0	0			
Hyödyt					
Sidosryhmäsuunnitelman toteuttaminen	0	0	-->	-->	-->
Kumppanuuksilla ja yritys yhteistyöllä saatavat säästöt	-500	0	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-500	0			
Yhteensä	-500	0			

Taulukko 9. Sidosryhmä- ja viestintäohjelman tilannekuva

4.1.5 Sopeuttamisohjelma

Aluehallitus muutti sopeuttamisohjelman tavoitesummia kokouksessaan 2.5.2024. Alkuperäinen tavoite oli 5,0 milj. euroa ja päivitetty tavoite on n. 6,0 milj. euroa. Sopeuttamisohjelman päivitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen etenee suunnitellusti, mutta eurotavoitteisiin ei tulla pääsemään.

Panostukset tukipalvelujen ydintoimintojen vahvistamiseksi sekä operatiiviseen ostoyksikön perustamiseen katetaan vuonna 2024 kokonaan tai osittain toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen saadulla valtionavustuksella. Yhteistyöalueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen ja logistiikan tehostaminen eivät vaadi erillisiä panostuksia.

Toimenpiteistä lainasalkun optimointi, investoinneille kirjattavat henkilöstökulut, nykyisten vuokrasopimusten uudelleen neuvottelu ja rahoituserät etenevät suunnitellusti. Näiden toimenpiteiden kustannushyöty vuodelle 2024 on n. 3,4 milj. euroa. Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi, yhteistyöalueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen, panostukset lakisääteisyteen ja operatiivisen ostoyksikön perustaminen etenevät suunnitellusti, mutta tavoitelluista 2,6 milj. euron kustannushyödyistä tulee toteutumaan vain noin 1,3 milj. euroa. Tukipalveluja on vahvistettu ja tehtäviä siirretty pois asiakastyötä tekeviltä, mutta päätoimialueilla ei tulla saavuttamaan tavoitteita kustannushyödyn osalta. Yhteistyöalueen kilpailutukset ovat viivästyneet suunnitellusta, joten kaikkia kustannushyötyjä ei tulla saavuttamaan tänä vuonna, mutta kilpailutukset tullaan huomioimaan vuoden 2025 talousarvion valmistelun yhteydessä. Operatiivisen ostoyksikön pilottiprojekti etenee suunnitellusti, mutta tavoiteltuja kustannushyötyjä ei tulla saavuttamaan tänä vuonna.

Sopeuttamishjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi	1 450	300	-->	-->	-->
Operatiivisen ostoyksikön perustaminen	200	0	-->	-->	-->
Yhteistoiminta-alueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen	100	0	-->	-->	-->
Logistiikan tehostaminen	60	0	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 810	300			
Hyödyt					
Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi	-1 645	-610	-->	-->	-->
Yhteistoiminta-alueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen	-1 100	-1 100	-->	-->	-->
Panostukset lakisääteisyteen	-1 000	-660	-->	-->	-->
Lainasalkun optimointi	-1 000	-1 000	-->	-->	-->
Henkilökuljetusten yhdistelyn lisääminen	-600	0	-->	-->	-->
Investoinneille kirjattavat henkilöstökulut	-565	-565	-->	-->	-->
Operatiivisen ostoyksikön perustaminen	-500	-250	-->	-->	-->
Logistiikan tehostaminen	-200	-200	-->	-->	-->
Nykyisten vuokrasopimusten uudelleen neuvottelu	-200	-200	-->	-->	-->
Rahoituserät	0	-1 675	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-6 810	-6 260			
Yhteensä	-5 000	-5 960			

Taulukko 10. Sopeuttamishjelman tilannekuva

4.1.6 Vaikuttavuusohjelma

Vaikuttavuusohjelmalla tavoitellaan 0,3 milj. euron kokonaishyötyjä. Hankerahoitusten omavastuista toteutuu 150 000 euroa suunnitellusta 450 000 eurosta. Ikäneuvolatyön laajentamisen aloitus siirtyy vuoden 2025 alkuun, jolloin alustavasti loppuvuodelle 2024 suunniteltu 130 000 euron panostus jää toteutumatta. Muutoksista huolimatta 0,3 milj. euron kokonaishyöty on toteutumassa suunnitellusti.

Vaikuttavuusohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset					
Maksuton ehkäisy nuorille	100	100	-->	-->	-->
Ikäneuvolatyön laajentaminen	130	130	-->	-->	-->
Hankkeiden omavastuut	600	450	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	830	680			
Hyödyt					
Maksuton ehkäisy nuorille	0	-10	-->	-->	-->
Ikäneuvolatyön laajentaminen	0	-25	-->	-->	-->
Ikäneuvolatyön laajentaminen	0	-25	-->	-->	-->
Kehittämishankkeiden rahoitus	-1 130	-920	-->	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-1 130	-980			
Yhteensä	-300	-300			

Taulukko 11. Vaikuttavuusohjelman tilannekuva

4.2 LAKISÄÄTEISYYDEN TURVAAMINEN

Hyvinvointialueella on vahvistettu toiminnan ja talouden tietoihin liittyvää analytiikkaa terveystaloustieteen näkökulmasta, jota on huomioitu lakisääteisyysparantamiseksi tehtyjen panostusten analysoinnissa. Tuotettua tietoa käytetään päätöksenteon tukena sekä toiminnan kehittämiseen. Toiminta- ja taloustietojen lisäksi tavoitteena on tulevaisuudessa lisätä analyyseihin tietoa palvelujen vaikuttavuudesta. Terveystaloustieteen kontekstissa vaikuttavuudella tarkoitetaan toiminnalla aikaansaatuja muutoksia asiakkaan/potilaan terveydentilassa, hyvinvoinnissa tai esimerkiksi toimintakyvyssä. Kustannusvaikuttavuudessa ideana on tuottaa vaikuttavuutta tehokkaasti, jolloin näkökulmaa siirretään palvelusuoritteiden tuottamisesta terveys- ja hyvinvointihyödyn tuottamiseen. Nykyinen toimialuerajat ylittävä analytiikka tuottaa tietoa lyhyen ja pitkän aikavälin kustannuksista ja vaikutuksista, sekä luo edellytyksiä kustannusvaikuttavuuden arviointiin.

4.2.1 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Lakisääteisyysparantamiseen alettiin tehdä lisäpanostusta syksyllä 2023, jolloin erikoissairaanhoidossa hoidontarpeen arviointi tapahtui kolmen kuukauden kuluessa 64,2 %:lla (30.9.2023) ja kuuden kuukauden kuluessa hoitoon pääsi 71,7 %. Erikoissairaanhoidossa hoidontarpeen arviointi toteutui kolmen kuukauden kuluessa 30.9.2024 76,0 %:lla ja alle kuuden kuukauden kuluessa hoitoon pääsi 74,4 %. Tilanne huononi

edellisvuosien tapaan kesän aikana, mutta on jälleen lähtenyt korjaantumaan alkusyksyllä. Jonoja on purettu sekä lisätöillä että ostopalveluilla.

Perusterveydenhuollon hoitopääsy on tilastojen mukaan ollut aiemmin hyvällä tasolla, mutta tilastojen tarkkuuteen ja oikeellisuuteen on 2024 panostettu. Kehittämistyön on arvioitu olevan valmis 2024 vuoden loppuun mennessä. Suunterveydenhuollon hoitopääsy on hyvällä tasolla.

Nyt panostettu 4,9 milj. euroa on näin ollen antanut arvion mukaan hyvää tulosta. Valvira on 20.3.2024 päätöksessään määrännyt Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaisesti 31.3.2025 mennessä. Toimialue uskoo, että panostuksilla on mahdollista päästä hyväksyttävään tilanteeseen, vaikka hoitopääsyä ei erikoissairaanhoidossa saataisikaan täysin THL:n 52§ mukaiselle tasolle. Taloustoimenpiteistä lomapalkkavelkaa alentava kertyneiden lomien pitäminen hidastaa palvelutuotantoa ja kasvattaa jonoja.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut, 1000 €	2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
<u>Panostukset</u>				
Vastuulääkärimalli	1 000	-->	-->	-->
Erikoissairaanhoido, jonojen purku	2 000	-->	-->	-->
Terveysasemat, hoitotakuu 14 vrk	700	-->	-->	-->
Suun terveydenhuolto, hoitotakuu 4 kk ja 3 kk	1 000	-->	-->	-->
Miepä, hoitotakuu 14 vrk	100	-->	-->	-->
Puheterapia, Jonojen purku	100	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	4 900			

Taulukko 12. Lakisääteisyden turvaaminen, terveys- ja sairaanhoitopalvelut

4.2.2 Ikääntyneiden palvelut

Ikääntyneiden palvelujen tavoitteet lakisääteisyden toteuttamiseksi etenevät lähes asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja toteutuvat vuoden 2024 aikana. Yhtenä uudistusohjelman panostuksena on ollut ikääntyneiden asumispalvelujen saatavuuden edistäminen, jolla on myönteistä vaikutusta hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjuihin. Asumisen jonottajien määrä on pienentynyt ja odotusaika on lyhentynyt alkuvuoteen verrattuna. Ikääntyneiden palvelut ovat monimuotoisia, palvelutarvearviot hyvää ammattitaitoa vaativia ja asiat liittyvät usein elämänhallinnan eri osa-alueille. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt ovat olleet hyvin paineisesti työllistettyjä.

Kansainvälinen rekrytointi ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmäärän lisäys ovat edenneet suunnitelman mukaisesti. Lisäksi on kehitetty kiertävää perhehoitoa.

Kotihoitopalvelun peittävyys yli 75-vuotiaiden osalta on ollut noin 8 %:n tasolla. Säännöllisen kotihoidon asiakkaista noin 24 % on alle 75-vuotiaita. Nuoremmat ikäryhmät, esim. siirtymät muista palveluista kotihoidon asiakkuuteen moninaisine arjenpulmineen, haastavat ja kuormittavat kotihoitoa, jossa resurssit on mitoitettu yli 75-vuotiaiden asiakkaiden tarpeisiin. Kotihoitopalvelua odottavien määrä näyttää kesän jälkeen hieman laskusuuntaiselta. Kotihoitopalveluissa olevien asiakkaiden määrät sekä käyntimäärät ovat kasvaneet alkuvuoteen nähden.

Ikääntyneiden toimintakyvyn edistämisen suunnitelma vuosille 2023–2026 on edennyt suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti. Suunnitelma on päivitetty vastaamaan tämänhetkistä organisaatorakennetta. Suunnitelman mukaan toteutettavat toimenpiteet vahvistavat ennakoivia palveluja.

Ikääntyneiden palvelut, 1000 €		Tilanne	Tilanne	Tilanne
2024	OVK 1/2024	OVK 2/2024	OVK 3/2024	
Panostukset				
Ikääntyneiden asumispalvelujen saatavuus	3 190	-->	-->	-->
Kansainvälinen rekrytointi	1 000	-->	-->	-->
Perhehoidon lisäys	460	-->	-->	-->
Ikääntyneiden kotihoito ja asumispalvelut	250	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	4 900			

Taulukko 13. Lakisääteisyys turvaaminen, ikääntyneiden palvelut

4.2.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perhe- ja sosiaalipalvelujen tavoitteet lakisääteisyys toteuttamiseksi etenevät osin suunnitelman mukaan. Kaikkia tavoitteita ei kuitenkaan pystytä vuoden 2024 aikana täysimääräisesti toteuttamaan.

Lastensuojeluilmoitusten ja palvelutarpeen arviointien sekä toimeentulotuen käsittelyn määräaikoja seurataan kuukausittain. Lakisääteisyys varmistamiseksi työntekijäkohtaista valvontaa tehdään säännöllisesti. Määräajat eivät ole täysin toteutuneet.

Koulupsykologitehtävistä on syyskuun 2024 lopussa täytettynä noin 72 %. Psykologin tutkimuksia sekä oppilaitoksissa toteutuvaa koulupsykologityötä ostetaan yksiköihin, joissa on työntekijävajetta, jotta opiskelijat saavat tarvitsemansa palvelun. Lastensuojelun lakisääteisen asiakasmitoituksen turvaamiseksi on vuoden 2024 alussa perustettu neljä uutta sosiaalityöntekijän virkaa.

Työikäisten palveluihin on keväällä palkattu kaksi sosiaaliohjaajaa täyttämään uutta lakisääteistä velvoitetta yhteisösosiaalityöhön ja etsivään sosiaalityöhön. Päiväkeskustoiminta on käynnistynyt ostopalveluna.

Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025. Uuden lain koulutus toteutetaan yhdessä osaamisen kehittämisen keskuksen kanssa syksyllä. Koulutus palvelee laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia uuden vammaispalvelulain järjestämisen osalta.

Perhe- ja sosiaalipalvelut, 1000 €	2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
<u>Panostukset</u>				
Koulupsykologi mitoitus	600	-->	-->	-->
Lastensuojelun ostopalvelut	380	-->	-->	-->
Lastensuojelu sosiaalityö mitoitus	280	-->	-->	-->
Etsivä sosiaalityö ja päiväkeskus	280	-->	-->	-->
Koulupsykologipalvelut tutkimukset	230	-->	-->	-->
Lapsiperhepalvelut palvelutarpeeseen vastaaminen	130	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 900			

Taulukko 14. Lakisääteisyden turvaaminen, perhe- ja sosiaalipalvelut

4.2.4 Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelujen tavoitteet lakisääteisyden toteuttamiseksi etenevät kunkin asetetun tavoitteen ja suunnitelman mukaan ja tulevat toteutumaan vuoden 2024 aikana.

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen työaikamuutoksesta aiheutunutta henkilöstövajasta on korjattu palkkaamalla uutta henkilöstöä. Palvelutuotantoon aiheutuneet poikkeamat ja ylityömäärät ovat vähentyneet 20 000 tunnilla edelliseen toimintavuoteen verrattuna.

Palveluintegraation kehittäminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. Toiminnan vaatimat resurssoinnit on tehty Nurmeksen, Outokummun ja Kontiolahden pelastusasemille. Palveluintegraatiota tukevia tehtäviä on ollut alkuvuoden aikana pelastustoimen yksiköillä 584 tehtävää ja ensihoitoyksiköillä 1803 tehtävää.

Kylien pelastusryhmien toiminnan kehittämiseen on laadittu koulutussuunnitelma, jonka mukaisesti toimintaa on kehitetty. Yhteistyökumppanina pelastusryhmien kouluttamisessa toimii Pohjois-Karjalan pelastusalan liitto ry. Kolin alueen pelastustoimen kehittämisestä on laadittu suunnitelma, jonka mukaisesti tavoitteet tullaan saavuttamaan.

Pelastustoimen valtakunnallisesta tilannekeskuksesta ja johtamisjärjestelmästä on annettu asetus, jonka pohjalta toimintaa kehitetään. Yhteistyöalueen pelastustoimen tilannekeskuksen uusimuotoinen toiminta alkaa vuonna 2025. Pelastustoimen paikallisia johtamisresursseja vahvistetaan yhdellä aluepalomestarilla tilannekeskuksen aloittaessa toimintansa. Pelastustoimen tilannekeskuksen toiminnan järjestämisestä on käyty neuvottelut

yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa, joissa on saavutettu yhteinen näkemys toiminnan järjestämisestä.

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut, 1000 €	2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset				
Työaikamuutoksen vaikutukset / operatiivisen valmiuden ylläpitäminen	800	-->	-->	-->
Palveluintegraation kehittäminen	600	-->	-->	-->
Operatiivisen valmiuden tukeminen kehittämissuunnitelman mukaisesti	250	-->	-->	-->
Valtakunnallinen pelastustoimen tilannekeskus	150	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 800			

Taulukko 15. Lakisääteisyden turvaaminen, pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut

4.2.5 Konsernipalvelut

Konsernipalveluissa henkilöstöyksikön palvelualueella on panostettu kuluvan vuoden aikana suunnitellusti kansainväliseen rekrytointiin henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Tällä hetkellä on pulaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä, ja se vaikeuttaa omalta osaltaan myös palvelujen lakisääteistä tuottamista. Kansainvälinen rekrytointi on yksi keino vastata hyvinvointialuetta haastavaan henkilöstöpulaan. Vuoden 2024 kansainvälisen rekrytoinnin toteuttamisen kustannuksien arvioidaan olevan vajaa miljoona euroa, joten kyseessä on merkittävä panostus tulevaisuutta ajatellen. Helmikuussa Pohjois-Karjalaan saapui 27 kansainvälistä hoito- ja hoiva-alan työntekijää Kosovosta ja tämän vuoden aikana organisaatioon on rekrytoitu 107 kansainvälistä työntekijää oppisopimusopiskelijoiksi. Työntekijöiden rekrytointi on toteutettu yhteistyössä Riverian kanssa, joten tähän liittyvä panostus etenee suunnitellusti.

Konsernipalvelut on mukana panostamassa tietojärjestelmien turvatason nostamiseen. Jokapäiväisessä käytössä olevien tietojärjestelmien tietoturvan korottaminen korkeimmalle mahdolliselle tasolle on vaatinut noin 0,6 milj. euron ylimääräisen panostuksen vuoden 2024 aikana, joka on jo toteutettu.

Konsernipalvelut, 1000 €	2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024	Tilanne OVK 3/2024
Panostukset				
Kansainvälinen rekrytointi	920	-->	-->	-->
MS-lisenssin turvatason nostaminen	580	-->	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 500			

Taulukko 16. Lakisääteisyden turvaaminen, konsernipalvelut

5 Hyvinvointialuekonsernin tilannekatsaus

Toiminnallisesti Pohjois-Karjalan hyvinvointialuekonserniin kuuluvat yritykset toimivat hyvin ja pystyvät tuottamaan konsernille ja sen asiakkaille palveluja suunnitellulla tavalla. Siun työterveys Oy:ssä ollaan ottamassa parhaillaan käyttöön uutta asiakastietojärjestelmää, jonka avulla asiakkaita voidaan palvella entistä paremmin ja palveluista voidaan raportoida työnantaja-asiakkaille tarkoituksenmukaisella tavalla. Siun työterveys Oy:n liikevaihdon ennustetaan pienentyvän tilikauden aikana n. 1,7 milj. eurolla osan kunta-asiakkaista siirtyessä käyttämään yksityisten palveluntarjoajien palveluja. Yhtiön tulosenuste näyttää tällä hetkellä noin nollatulosta. Yhtiön taloudenhallinnassa on tehty hyvää työtä, vaikka toiminnan sopeuttaminen pienenevään liikevaihtoon riittävällä nopeudella on haasteellista. Tulosenuste on parantunut tehtyjen säästötoimenpiteiden seurauksena n. 270 000 euroa edellisestä osavuositarkastuksesta.

Pohjois-Karjalan tukipalvelut – Polkka Oy on sopeuttanut koko vuoden toimintaansa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Yhtiön tuloskehitystä ei ole mahdollista kääntää positiiviseksi pelkästään yhtiön omilla toimilla, vaan myös hyvinvointialueen on pystyttävä muuttamaan palvelutilaustaan. Polkka Oy:n tulosenusteessa on vielä paljon epävarmuustekijöitä, koska tehtyjen laaja-alaisten toimenpiteiden tarkkaa vaikutusta on vaikea arvioida. Yhtiön oma arvio taloudellisesta tuloksesta on 0–0,3 milj. euroa alijäämäinen. Tulosenuste on parantunut edellisestä osavuositarkastuksesta n. 0,5 milj. euroa. Hyvinvointialueen valtuuston myöntämää pääomalainaa yhtiö ei ole vielä nostanut.

Tikkamäen Palvelut Oy:n ja Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalojen osalta sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet ovat täyttymässä talousarvion mukaisesti. Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalojen myyntiponnistelut ovat edelleen menossa. Näyttää kuitenkin epätodennäköiseltä, että yhtiön osakkeet saataisiin myytyä kuluvan tilikauden aikana. Mikäli hyväksyttävissä olevia tarjouksia ei saada, toteutuu hyvinvointialueelle n. 6 milj. euron taloudellinen tappio suhteessa talousarvioon.

6 Toimialueiden talousarvion toteutuminen

Toimialueista on esitetty TA24-kirjassa lyhennetty tuloslaskelma, jonka toteutumisesta toimialueet raportoivat kuukausittain hyvinvointialuejohtajalle. Toimialueiden talousarviot valmisteltiin aluehallituksen hyväksymien talousarvion valmisteluperiaatteiden mukaisesti. Toimialueiden alkuperäiset talousarviot päättyvät yhteensä 25 milj. euroa alijäämäiseksi. Hyvinvointialueen johtoon puolestaan kohdennettiin toimeenpano-ohjelmista koostuva talouden tavoiteohjelma käänteisesti eli 10 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tämän myötä koko hyvinvointialueen talousarvio on kulvana vuonna 15 milj. euroa alijäämäinen.

6.1 HALLINTOPALVELUT

Hallintopalveluista sanoutui kaksi avainhenkilöä irti alkuvuonna ja samaan aikaan kaksi henkilöä oli pidemmällä virkavapaalla. Tehtäviä on hoidettu tilapäis- ja sijaisjärjestelyin, mikä on näkynyt jossakin määrin muutoksina totutuissa toimintatavoissa. Syksyllä tilanne on palautunut lähemmäs normaalia, mutta mm. kehittämisspalveluissa jatketaan toistaiseksi tilapäisjärjestelyillä. Hallintopalvelujen talous on toteutunut syyskuun lopussa hienoisesti ylijäämäisenä, mutta uudistusohjelmaan sisältyvän vaikuttavuusohjelman purkaminen toimialueille ja uusien hankkeiden jäädyttäminen säästökeinona johtavat laskentateknisesti hallintopalveluissa alijäämäiseen tulokseen tänä vuonna. Alijäämä on suunnilleen alkuperäisen talousarvion mukainen, mutta selvästi pienempi kuin muutetussa talousarviossa.

Vaikuttavuusohjelman purkaminen vaikutti hankkeiden määrärahojen toteutumisasetta alentaen, kun hankkeisiin alun perin varatut omavastuuosuudet jäivät toteutumatta. Henkilöstökulujen toteuma on ollut kevään - alkusyksyn aikana suhteellisesti normaalia alhaisempi irtisanoutumisten ja virkavapaiden takia. Toimialueella ei käytetä merkittävästi ostopalveluja ja materiaalihankinnat ovat pienet, joiden toteumat ovat ennakoitujen mukaisia. Hankkeiden maksatuksiin liittyen kuluvalle vuodelle aiheutuu ennakoimaton 100 000 euron kulukirjaus. Luottamustoimielinten kustannukset ovat tällä hetkellä toteutumassa määrärahojen sisällä, mutta mahdolliset ylimääräiset kokoukset tai seminaarit loppuvuonna voivat muuttaa tilannetta. Valtuuston kuudesta kokouksesta kolme ajoittuu loka-joulukuulle, mikä johtaa kulujen loppuvuosipainotteisuuteen.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	4 994	3 087	62 %
Toimintakulut	9 585	6 392	67 %
Toimintakate	-4 591	-3 305	72 %
Valtion rahoitus	4 476	3 357	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	
Vuosikate	-115	52	-45 %
Poistot ja arvonalentumiset	38	0	0 %
Tilikauden tulos	-153	52	-34 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-153	52	-34 %

Taulukko 17. Hallintopalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.2 KONSERNIPALVELUT

Konsernipalvelut aloitti vuoden 2024 uudella organisaatiolla ja johtamisrakenteella. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla keskityttiin yhtenäisen tavoiteasetannan sisäistämiseen ja johtamiseen läpi organisaatorakenteiden. Toisella vuosipuoliskolla tavoiteasetannan mukaisia kehittämistoimenpiteitä on toteutettu suunnitelmallisesti osana linjaorganisaation toimintaa, ja kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen jatkuu myös vuonna 2025.

Talouden näkökulmasta konsernipalveluihin on budjetoidu keskitetyksi toimialueiden tukitoimintojen kustannuksia, joiden toteutumisen vaikuttamiseen tarvitaan entistä enemmän integroitua keskustelua. Uudistusohjelman toteuttamisessa konsernipalveluilla on merkittävä rooli ja koko toimialue on sitoutunut organisaation toiminnan kehittämiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Talouden toteuma on alkuvuonna ollut talousarviota suurempaa pääasiassa tytär- ja osakkuusyhteisöjen kulukehityksen ja palveluverkkovalmistelujen aikatauluhaasteiden takia. Talousarviossa pysymiseksi on käyty konsernikumppaneiden kanssa neuvotteluja toimintakulujen alentamiseksi. Toimialuejohtaja on huhtikuussa tiukentanut merkittävästi aiemmin tekemäänsä ratkaisuvallansiirtopäätöstä talousarviossa pysymiseksi. Ensimmäisen osavuosikatsauksen jälkeen aloitetuilla toimenpiteillä on onnistuttu pysäyttämään toimialueen toimintakulujen kuukausittainen talousarvion ylittävä kulukehitys. Konsernipalvelujen toimintakulujen toteumaan vaikuttavat olennaisesti toimialueiden tekemät linjaratkaisut mm. toimitiloissa, tukipalveluissa ja sijaisten käytössä.

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan noin 2,0 milj. euroa suurempina kuin talousarviossa ennakoitiin. Koulutuskorvaukset ja asuntojen vuokratuotot tulevat toteutumaan talousarviota suurempina. Toimintakulujen arvioidaan puolestaan toteutuvan noin 6 milj. euroa talousarviota suurempina. Merkittävimpiä tekijöitä ovat konserniyhtiöiden kulukehitys, varahenkilöstön lisääntynyt käyttö sekä kiinteistöjen että asumiseen liittyvien vuokratulujen ennakoitua suurempi toteuma. Kokonaisuutena konsernipalveluilla on vielä mahdollisuus pysyä alkuperäisessä talousarviossa; arvioon tulee vielä vaikuttamaan valtionavustuksen loppuvuoden kohdennukset. Tulevissa talousarviomuutoksissa merkittävin kokonaisuus tulee olemaan hyvinvointialueen omaisuuden realisoinnin toteutumattomuus, joka kohdistuu konsernipalveluihin.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	26 155	14 794	57 %
Toimintakulut	184 147	138 515	75 %
Toimintakate	-157 992	-123 721	78 %
Valtion rahoitus	164 410	123 305	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 300	1 307	-40 %
Vuosikate	3 118	890	29 %
Poistot ja arvonalentumiset	8 753	6 351	73 %
Tilikauden tulos	-5 635	-5 461	97 %
Poistoeron muutos	26	20	75 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 609	-5 441	97 %

Taulukko 18. Konsernipalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.3 TERVEYS- JA SAIRAAHOITOPALVELUT

Toimialue on ylittämässä talousarviotaan toimintakulujen osalta 3,1 % ja alittamassa talousarviota toimintatuottojen osalta 3,8 %. Maksutuottojen osalta alitus selittyy talousarviota tehtäessä olleesta virheellisestä tiedosta asiakasmaksujen suuruudesta 2024.

Merkittävin ylitys toimialueella on asiakaspalveluostot, jotka näyttävät kasvavan merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Osin ostoissa kyse on normaalista hoidon porrastuksesta yliopistosairaalaan, osin potilaiden käyttämästä valinnanvapaudesta, jolloin potilas voi esimerkiksi hakeutua toiselle hyvinvointialueelle, jossa johonkin toimenpiteeseen on lyhyemmät jonot. Toimialueen mahdollisuus vaikuttaa tähän kuluerään on vähäinen.

Toimialueen aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat myös ylittämässä talousarviota merkittävästi hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden osalta. Syynä ovat osittain ennakoimaton hintojen nousu sekä myös jonojen purkuun käytettävien materiaalien määrä sekä muuttuneet Käypä hoito-suositukset erityisesti verensokeriseurantaan kirjaantuvien hoitotarvikkeiden osalta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kohdalla pyritään edelleen käyttämään edullisimpia, kilpailutettuja tuotteita ja kilpailuttamattomien tuotteiden määrää pyritään edelleen aktiivisesti vähentämään.

Laboratorio- ja tutkimuspalvelujen nousu ja ylitys liittyvät pääsääntöisesti hintojen nousuun erityisesti näytteenotossa.

Toimialue on tarkastellut kriittisesti erityisesti lääkäripalvelujen ostoja. Terveysasemat ovat vähentäneet ostoja kevään 21 HTV:stä 13 HTV:hen eli lähes 40 %. Henkilöstötilanne toimialueella säilyy haastavana ja henkilöstökulut alittavat ennusteen mukaan kokonaisuutena talousarvion ja lääkäripalvelujen ostoilla on edelleen jouduttu paikkaamaan tilannetta.

Uutena toimintana Digisotekeskus aloitti toimintansa huhtikuussa 2024 ja sen palveluihin oli syyskuuhun 2024 mennessä kirjautunut jo yli lähes 10 % hyvinvointialueen asukkaista. Keskusteluja on syyskuuhun mennessä ollut yli 12 200 kappaletta, suurimpana ryhmänä hoitajavastaanotot. Digitaalisten palvelujen käyttöä ja palveluvalikoimaa pyritään laajentamaan.

Toimialueella suurena haasteena on sekä erikoissairaanhoidon että kuntoutumissairaaloiden osastoilla olevat jatkohoitopaikkojen jonottajat, ja tilanteen korjaamiseksi jatketaan aktiivista työtä ikääntyneiden palvelujen kanssa. Lisäksi kotisairaaloitoiminta on jatkanut laajentumistaan maakunnalliseksi toimijaksi.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	33 931	23 783	70 %
Toimintakulut	337 116	250 554	74 %
Toimintakate	-303 185	-226 771	75 %
Valtion rahoitus	298 454	223 836	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-43	
Vuosikate	-4 731	-2 979	63 %
Poistot ja arvonalentumiset	5 451	3 375	62 %
Tilikauden tulos	-10 182	-6 354	62 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-10 182	-6 354	62 %

Taulukko 19. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.4 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT

Toimialueen virallisen ennusteen mukaan toimintakulut ovat toteutumassa 102 % ja toimintatuotot 106 %.

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 2,6 milj. euroa suurempina kuin talousarviossa ennakoitiin. Maksutuotot tulevat toteutumaan talousarviota suurempina johtuen mm. asiakasmäärien kasvamisesta ja siirtymisistä asumispalveluissa palveluseteliasiakkuuksista ostopalvelujen asiakkuuksiin. Kasvaneet asiakasmäärät asumispalvelujen ostopalveluissa tuovat asiakasmaksutuloja. Toimintatuottojen osalta sotilasvammalain

mukaisten korvausten ennustetaan toteutuvan talousarviota (noin 0,5 milj. euroa) pienempinä asiakkaiden vähentymisen takia.

Ikääntyneiden määrän kasvaminen näkyy lisääntyvinä lakisääteisten palvelujen tarpeina, asiakasmäärinä ja siten kulukehityksessä vääjäämättä. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 4,2 milj. euroa suurempina kuin talousarviossa ennakoitiin. Henkilöstökulut vaikuttavat toteutuvan 3,3 milj. euroa pienempinä henkilöstön rekrytointihaasteiden takia. Vakinaisen henkilöstön rekrytointipulmat johtavat vuokratyövoiman tarpeeseen, jonka osalta kustannukset ovat ylittyneet. Ostopalvelut kohdistuvat toimialueella pääosin asumispalvelujen ja vuokratyövoiman ostoihin. Jonkin verran kustannusten ylityspainetta on lisäksi perhehoitopalkkioissa ja kulukorvauksissa sekä matkustuspalveluissa. Palvelusetelien kustannukset toteutunevat talousarviota pienempinä, johtuen asiakkaiden siirtymisestä palveluseteliasiakkuudesta ostopalveluihin. Palvelujen ostojen kokonaisuudessa kustannukset ovat ylittymässä 7,4 milj. euroa. Avustukset ovat ylittymässä 0,1 milj. euroa. Aineiden, tarvikkeiden, tavaroiden ja muiden toimintakulujen osalta ei näyttäisi tulevan kustannusten ylitystä talousarvioon nähden erittäin tarkan ja harkitun toiminnan takia.

Vuokratyövoiman käyttöä vähennetään, jos se suinkin on mahdollista palvelujen ylläpitämisen näkökulmasta. Henkilöstön työhyvinvoinnin ja talouden hallinnan osalta olisi tärkeää, että saataisiin omaa henkilöstöä rekrytoitua riittävästi turvaamaan palvelujen järjestäminen ja tuottaminen kotihoidossa ja asumispalveluissa niiden täysi käytettävyys. Tämä parantaisi lakisääteisyyden toteutumista ja vähentäisi mm. painetta ostaa asumispalvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Henkilöstön työhyvinvointia pyritään parantamaan monin toimin. Tavoitteena on vaikuttaa poissaoloihin, sujuvoittaa työhön paluuta ja siten hillitä vuokratyövoiman tarvetta.

Keväällä hallituksen kehysriihessä esitettiin lakimuutoksia mm. ikääntyneiden ympärivuorokautiseen asumispalveluun. Henkilöstömitoitusta esitetään vähennettävän nykyisestä 0,65 hoitajaa/asukas 1.1.2025 alkaen 0,6 hoitajaan/asukas tasolle. Kansallisella tasolla muutoksen on arvioitu tuovan 45 milj. euron säästöpotentiaalin. Lakimuutos tulee tämän vuoden lopulla käsittelyyn. Ensi vuoden talousarvioon on jo eurojen vähennys tehty ja toimialueella valmistaudutaan toimimaan pienemmällä henkilöstömäärällä.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	41 892	30 725	73 %
Toimintakulut	189 604	135 687	72 %
Toimintakate	-147 711	-104 962	71 %
Valtion rahoitus	143 155	107 364	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-13	
Vuosikate	-4 556	2 388	-52 %
Poistot ja arvonalentumiset	327	228	70 %
Tilikauden tulos	-4 884	2 160	-44 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-4 884	2 160	-44 %

Taulukko 20. Ikääntyneiden palvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.5 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 1,1 milj. euroa talousarviota suurempina. Tuottoja kertyy enemmän myynti- ja maksutuotoista asiakasmäärien kasvun sekä valtiolta saatavien korvausten osalta. Toimintakulujen arvioidaan toteutuvan 10,6 milj. euroa talousarviota suurempina. Asiakasmäärien ja palvelutarpeen kasvu sekä hintojen nousu aiheuttavat kustannusten ylitystä.

Lapsiperheiden palveluissa psykologipalvelujen ostoon joudutaan turvautumaan henkilöstön saatavuushaasteiden vuoksi. Lastensuojelussa asiakkuuksien määrä on kasvanut ja sijoitusten kesto on pidentynyt, minkä vuoksi asiakaspalvelujen ostot ylittävät talousarvion. Sosiaalityöntekijöiden rekrytointi on edelleen haastavaa, jonka vuoksi virkojen täyttämässä on jouduttu turvautumaan rekrytointiyritysten käyttöön. Kustannuksia tästä on syntynyt noin 0,7 milj. euroa.

Työikäisten palveluissa talousarvion ylitys johtuu asumispalvelujen ostosta. Toimeentulotukimenoissa näkyy kasvua asiakasmäärän kasvaessa sekä myönnettävän tukisumman noustessa aiempaa suuremmaksi. Lisääntyneen tuen tarpeen taustalla on mm. heikennykset Kelan asumistuen ja työllisyysturvan etuuksissa. Vammaispalveluissa asumispalvelujen ostot ja avustukset liikkumisen tuen osalta tulevat ylittämään talousarvion.

Vammaispalvelujen asuminen sekä työ- ja päivätoiminta -palvelualueella palvelujen ostoissa on ylittymässä työvoiman vuokraus, missä kustannukset ovat toisaalta lähes puolittuneet edelliseen vuoteen verrattuna. Nurmeksessa sijaitsevan Kuusikummun asumisyksikön yöhoito siirtyy yksityiseltä palveluntuottajalta 1.10.2024 omaksi toiminnaksi; tämä vähentää työvoiman vuokrauksen kustannuksia 90 000 euroa viimeisellä vuosineljänneksellä.

Kehysriihessä on päätetty 100 milj. euron leikkauksista sosiaalipalveluihin. Kunhan tieto täsmentyy, toimintaa suunnataan ohjeen mukaisesti. Työikäisten palveluihin on saatu 10 tukiasuntoa ja yhteisöllisen asumispalvelun toteuttamista omana palveluna ostopalvelun sijaan ollaan käynnistämässä vielä vuoden 2024 puolella. Näillä toimenpiteillä hillitään hieman asumispalvelujen kustannusten nousua. Vammaispalvelujen asuminen sekä työ- ja päivätoiminnassa työvoiman vuokrausta tarkastellaan edelleen kriittisesti asiakas- ja työturvallisuus huomioiden. Lasten ja nuorten kehitykselliset ja psyykkiset häiriöt aiheuttavat paljon palvelujen tarvetta myös perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialueella. Toimialue osallistuu LaNuPe -työryhmän työskentelyyn moniammatillisten ja integratiivisten palvelurakenteiden kehittämiseksi.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	10 551	7 926	75 %
Toimintakulut	156 224	120 958	77 %
Toimintakate	-145 673	-113 032	78 %
Valtion rahoitus	140 961	105 719	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut		-53	
Vuosikate	-4 711	-7 366	156 %
Poistot ja arvonalentumiset	98	62	64 %
Tilikauden tulos	-4 809	-7 429	154 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-4 809	-7 429	154 %

Taulukko 21. Perhe- ja sosiaalipalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.6 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

Ympäristöterveydenhuollon talouden arvioidaan ylittyvän noin 60 000 euroa johtuen henkilöstökulujen ja palkkiokustannuksien noususta. Taloutta rasittavat erityisesti eläinlääkäreiden paikallisen sopimuksen mukaiset rekrytointilisät sekä päivystys- ja matkakulukorvaukset. Taloutta on pyritty tasapainottamaan eläinlääkintähuollon asiakasmaksujen korotuksella. Kuntien kanssa on neuvoteltu, että eläinlääkäreiden päivystyskorvauksia korotetaan ja loppuvuonna 2024 palkattaville kunnan- ja kaupungineläinlääkäreille maksetaan rekrytointilisää. Näillä talousarvion lisäpanostuksilla pyritään parempaan onnistumiseen eläinlääkärirekrytoinneissa.

Ympäristöterveydenhuolto huolehtii lakisääteisten elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun, tupakka- ja lääkelain valvonnan sekä eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien järjestämisestä Pohjois-Karjalan alueella. Ympäristöterveydenhuollon rahoitus on kuntaperusteinen, joten valtionrahoitukseen liittyvä talouden tavoiteohjelma ei koske ympäristöterveydenhuoltoa sellaisenaan. Kuntien säästöpainotukset kohdistuvat myös ympäristöterveydenhuoltoon.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	5 319	3 947	74 %
Toimintakulut	4 281	3 065	72 %
Toimintakate	1 038	882	85 %
Valtion rahoitus	0	0	
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-1	
Vuosikate	1 038	881	85 %
Poistot ja arvonalentumiset	16	11	68 %
Tilikauden tulos	1 022	870	85 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 022	870	85 %

Taulukko 22. Ympäristöterveydenhuollon lyhennetty tuloslaskelma

6.7 PELASTUSLAITOS JA TURVALLISUUSPALVELUT

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelujen toimintatuotot olivat 4,4 milj. euroa (TOT 65,7 %) ja toimintakulut 26,6 milj. euroa (TOT 71,9 %). Talousennusteen mukaan toimintatuotot alittuvat noin 0,72 milj. eurolla ensihoitopalvelujen ulkoisten tulojen vähenemisen vuoksi. Toimintamenojen odotetaan toteutuvan huomioiden lakisääteisyserän jaksotukset, tehdyt säästötoimenpiteet ja resurssisuunnittelun uudistaminen 0,92 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Laaditun ennusteen mukaan toimialueen tilikauden tulos muodostuu 0,2 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toimintatuottojen alittumiseen vaikuttavat toiminnalliset muutokset valtakunnallisissa ensihoidon riskinarviointiohjeissa, jonka vuoksi hätäkeskuksen välittämät ensihoitotehtävät ovat vähentyneet 3,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Myös tilannekeskuksen virtuaaliyksikön purkamat ensihoitotehtävät vähentävät toiminnasta saatavia ulkoisia tuloja.

Pelastustoimella on ollut hälytystehtäviä yhteensä 1976 kappaletta ja palveluintegraatiota tukevia tehtäviä 584 kappaletta. Pelastustoimen tehtävät ovat vähentyneet 0,5 % edelliseen toimintavuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Ensihoitopalvelulla on ollut 24348 hätäkeskuksen välittämää tehtävää ja palveluintegraatiota tukevia tehtäviä 1803 kappaletta. Virtuaaliyksiköllä on ollut 2447 tehtävää.

Pelastustoimen palvelutaso on toteutunut pääsääntöisesti palvelutasopäätöksen mukaisena, mutta palvelutasossa on kahdessa yksittäisissä riskiruuduissa puutteita (Liperissä Honkalampi ja Joensuu Rantakylä). Ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisia toteumatietoja ei ole ollut kolmannen osavuosikatsauksen osalta saatavilla.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävät ja onnettomuuksien ehkäisyn muut tehtävät ovat toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana suoritettiin 1699 valvontatehtävää, mikä on 94 % koko vuodelle asetetusta tavoitteesta. Turvallisuuskoulutuksiin on osallistunut yhteensä 16300 henkilöä.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	6 099	3 979	65 %
Toimintakulut	32 901	23 182	70 %
Toimintakate	-26 802	-19 203	72 %
Valtion rahoitus	27 768	20 795	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-7	
Vuosikate	966	1 586	164 %
Poistot ja arvonalentumiset	1 352	919	68 %
Tilikauden tulos	-386	667	-173 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-386	667	-173 %

Taulukko 23. Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

7 Tuloslaskelma

Taulukossa 24. on esitetty hyvinvointialueen talousarvio ja kolmen ensimmäisen kvartaalin toimintakulujen toteuma. Talousarvion tuloslaskelmaosaan esitetään 3. osavuositarkastuksessa yhteydessä valmistuneen tulosennusteen perusteella muutoksia, jotka tuodaan erillisessä pykälässä aluehallituksen ja -valtuuston käsittelyyn.

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-9/2024	TA24 Toteuma %
Toimintatuotot	128 941	88 292	68 %
Myyntituotot	32 049	23 849	74 %
Maksutuotot	59 284	41 969	71 %
Tuet ja avustukset	16 691	9 006	54 %
Muut toimintatuotot	20 917	13 468	64 %
Toimintakulut	904 692	679 156	75 %
Henkilöstökulut	462 593	335 182	72 %
Palvelujen ostot	323 504	252 850	78 %
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	<i>184 276</i>	<i>141 156</i>	<i>77 %</i>
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	<i>139 227</i>	<i>111 694</i>	<i>80 %</i>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	59 247	45 504	77 %
Avustukset	13 814	10 425	75 %
Muut toimintakulut	45 534	35 196	77 %
Toimintakate	-775 751	-590 864	76 %
Valtion rahoitus	780 060	585 001	75 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 300	1 189	-36 %
Vuosikate	1 009	-4 674	-463 %
Poistot ja arvonalentumiset	16 035	10 945	68 %
Tilikauden tulos	-15 026	-15 620	104 %
Poistoeron muutos	26	20	75 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-15 000	-15 600	104 %

Taulukko 24. Hyvinvointialueen talousarvio ja toimintakulujen toteuma